
IHS

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
8
8 A
8

Becan. de H. Invic.

R

11

LIBELLVS DE INVOCATIONE SANCTORVM.

Coll. R. S. J. C. J. B.

AVTHORE MARTINO BECANO SOCIETATIS IESV THEOLOGO,

ET IN CÆSAREA ACADEMIA Viennensi Professore Ordinario.

Cum Gratia ac Priuil. Cæs. Maiest.

MOGVNTIÆ,

Typis IOANNIS ALBINI.

Anno M. DC. XVI.

ILLVSTRISSIMIS DD.

D. ADOLPHO COMITI AB ALT-HAIM,

&

D. ELISABETHÆ COMITISSÆ CONIVGI,

Fundatoribus Collegij Societatis IESV in Krembs.

MARTINVS BECANVS.

ETVS pientißimorum Principum, Regum & Imperatorum consuetudo est, Illustrißimi Comites, non modo pyrami-

 des,

des, palatia, castra, oppida, propugnacula, magnifico sumptu ac splendore, tum ad perpetuam Nominis sui famam & memoriam, tum ad patriæ defensionem ac ornamentum excitare; sed etiam, quod laudabilius est, ad Dei Optimi Maximi honorem & gloriam, ædificare Templa, erigere Monasteria, fundare Collegia, doctos piosque viros, publici boni causa, accersere, & ad promouendam aliorum salutem alere ac sustentare. Fecit hoc in veteri Testamento Salomon; in nouo, Constantinus, Iustinianus, Carolus Magnus, Otto, Ferdinandus, Rodolphus, Matthias, Imperatores: Pipinus, Childebertus, Clodouæus, Ludouicus, Henricus Quartus, Francorum; Luitprandus Longobardorum, Offa Merciorum, Inas Anglorum, Stephanus Vngarorum, Boleslaus Polonorum, VVenceslaus & alij Bohemorum Reges: Archiduces Austriæ, Duces Bauariæ, Lotharingiæ, Brabantiæ:

Archi-

Archiepiscopi Moguntini, Colonienses, Treuirenses: Episcopi, Paderbornensis Theodorus, Bambergensis Godefridus, Herbipolensis Iulius, Argentinensis & Passauiensis Leopoldus. Et, ne deuotum fœmineum sexum prætercam, Pulcheria Arcadij filia, Eudoxia Theodosij coniunx, Elisabetha Thuringiæ Lantgrauij vxor; nec paucæ ex Austriaca, Bauarica, cæterisq; Christiani orbis familiis augustissimis. Horum vestigiis, Vos duo, par Illustrissimorum coniugum, pari pietate ac deuotione insistitis. Ac, vt apertius dicam, quod res est, hoc ipso tempore, quo Ecclesia Christi difficillimas persecutiones ab hoste patitur, Religiosis Patribus Societatis IESV nouum Collegium, Templum, Gymnasium, oportunissimo totius Austriæ loco, id est, Krembsij ad Danubium, insigni liberalitate erigitis & donatis. In qua re, quid primum spectare debeam, nescio. Tria potissimum

occurrunt. Vnum est, sempiterni Dei gloria & maiestas, quam præ oculis habetis. Alterum proximorum salus ac vtilitas, quæ inde sperari potest. Postremum, singulare ac illustre Dei beneficiũ, quo obstrictos Vos esse, fateri necesse est. Nec id vnicum, sed multiplex. Primo, quia peculiare Dei donum est (quod minimè ignoratis) non dico, diuitiis affluere, ab auaritiæ sordibus abhorrere, carnis luxuriam euitare, fastum & ostentationem contemnere (quamuis & hæc ipsa Dei dona sunt) sed præterea, quidquid poßideas, ad diuini Numinis propagationem, quasi plena manu profundere ac subministrare. Non omnibus concessum id est, sed, vt loquar ex Euangelio: Qui potest capere, capiat. *Exempla nos docent. Dauid Rex, quis & quantus vir fuit? Et tamen, vt diuino cultui Templum Hierosolymis exstrueret, à Deo impetrare non potuit. Salomoni pacifico*

cifico, hæc gratia reſeruabatur. Quam multi Imperatores Chriſtiani in Oriente & Occidente, quàm multi Reges & Principes, opibus, potentia, ac imperio fuerũt florentiſsimi? Pauci illorum hoc priuilegium à Deo nacti ſunt, vt Templorum, Monaſteriorum, Academiarum Fundatores, aut eſſe, aut dici mererentur. In hoc paucorum numero Vos eſtis. Vobis accõmodari poteſt, quod Chriſtus ait, Luc. 4. v. 25. In veritate dico vobis, multæ viduæ erant in diebus Heliæ in Iſraël, quãdo cœlum eſt clauſum annis tribus & mẽſibus ſex, cùm facta eſſet fames magna in omni terra: & ad nullam illarum miſſus eſt Helias, niſi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem viduam. Et multi leproſi erant in Iſraël ſub Eli-

ſæo Propheta, & nemo eorum mundatus eſt, niſi Naaman Syrus.

Accedunt aliæ itidem vtilitates, & emolumenta non exigua; quæ inſinuabo potius, quàm explicabo. An non magnū bonum eſt, quod quotidie pro Fundatoribus offeruntur Deo preces & ſuffragia, ſine intermiſsione? quod familiarum nomina & imagines in Templis & Collegiis, ad perpetuam rei memoriam inſculpuntur? quod poſteri ad pietatem & deuotionem, parentum ſuorum exemplo, incitantur? quod alij, eodem exemplo, ad ſimiles fundationes, quaſi ſtimulo quodam diuinitus inſtigati permouentur? Nemo dubitat. Quare meritò gratulari Vobis poſſum ac debeo, quod horum beneficiorum, quæ recenſui, hæredes Vos eſſe, quod Althaimianam Familiam tanto diuinæ gratiæ lumine coruſcare,

re,

re, quod Nomina Veſtra per vniuerſi Chriſtiani orbis ambitum, adeoq́ per ipſos Turcarum fines ac intimos receſſus peruadere & celebrari, non modo audiam, ſed quaſi apertis oculis, coram conſpicere ac intueri videar. Et vt huius meæ gratulationis aliquod exſtet apud poſteros veſtigium, Libellum hunc, quem de Sanctorum inuocatione nuper conſcripſi, ampliſsimo Veſtro Nomini dedico conſecroq́: Ac palam teſtari cupio, Vos noſtræ Societatis Patronos ac Benefactores, immo & veluti parentes eſſe meritiſsimos: Deumq́ Optimum Maximum, qui hanc mentem Vobis inſpirauit, ex animo precor, vt pro iſto Veſtro merito, æternum gloriæ præmium in cœleſti patria, pro ſua infinita bonitate & clementia, Vobis largiatur. Quod omnes, quotquot de Societate ſunt, mecum ex animo precari, dubium non eſt. Valete Optimi Comites, & ſempiternum viuite:

uite. Viennæ ex Collegio Societatis IESV, Anno Christi 1616. Mense Aprili.

Totus Vester

Martinus Becanus.

APPRO-

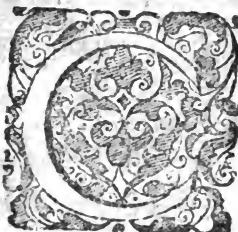
APPROBATIO.
R. P.
PROVINCIALIS,
IN PROVINCIA
RHENI

TRACTATVM *hunc P. Martini* BECANI, *De inuocatione Sanctorũ, à deputatis ad id Theologis lectũ & approbatũ: Ego quoq; Henricus Scherenus, Societatis Iesu, ad Rhenũ Præpositus Prouincialis, approbo, & concessa mihi potestate ab Admodum R. P. N. Mutio Vitellisco, Societatis N. Præposito Generali, Typis mandari permitto. Moguntiæ, Anno* 1616. *die* 29. *Iunij.*

Henricus Scherenus.

DE

DE INVOCATIONE SANCTORVM.

1. ATHOLICI docent, Sanctos cum Christo in cœlo regnãtes, piè & cum fructu à nobis inuocari posse. Aduersarij id negant. Primo, quia cedit in iniuriam Dei, qui solus vult inuocari, Deuteronom. 6. 13. & Matth. 4. 10. *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies.* Secundo, cedit in iniuriam Christi, qui solus est Mediator & intercessor pro nobis apud Deum, 1. Timot. 2. 5. *Vnus Mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus.* Tertio, est signum diffidentiæ, quia quando confugimus ad Sanctos, videmur diffidere de bonitate Dei, quasi ipse non sit paratus nos iuuare. Quarto, est inutile, quia Sancti non audiunt preces nostras, quas ad ipsos fundimus. Vel, vt loquitur Cal-

uinus

uinus lib. 3. Instit. cap. 20. §. 24. non habent *tam longas aures, vt ad nostras voces porrigantur*. Quinto, nullum exstat præceptum de Inuocatione Sanctorũ. Nihil autem licet facere, quod præceptum nõ est, Deut. 12. 39. *Quod tibi præcipio, hoc tantum facito.* Sexto, hæc inuocatio noua est, nec in primitiua Ecclesia vsurpata. Denique, multi à Catholicis inuocantur, vt Sancti, qui nũquam in rerum natura exstiterunt; cuiusmodi sunt, S. Georgius, S. Christophorus, S. Hippolytus, S. Catharina: quos Caluinus *Laruas* appellat, libr. 3. Instit. cap. 20. §. 27.

2. Hæc argumenta magni fiunt ab aduersariis. Sed revera nullius momẽti sunt. Primo, quia pugnant contra quotidianam experientiam. Quotidie experiuntur Catholici prodesse sibi Inuocationem Sanctorum. Nam alij sanitatem corporis, alij donum castitatis, alij profectum in studiis, alij alia beneficia per Sanctorum intercessionem à Deo petunt, & impetrant. De qua re legantur authentici Scriptores, S. Ambrosius lib. 4. Epistolarum,

rum, epistol. 34. quæ est de S. Agnete, Augustinus libr. 22. de Ciuitate Dei, c. 8. Theodoretus libr. 5. Historiæ cap. 24. Nilus in Epistola in septima Synodo act. 4. recitata, Gregorius Turonẽsis in libr. de gloria Martyrum & Confessorum, Gregorius Romanus libr. 3. Dialog. cap. 22. & sequentibus, & alij quamplurimi. Atque hæc experientia efficacissimũ pro nobis argumẽtũ est.

3. Accedit, quod pleraque, quæ ab aduersariis adferuntur, in ipsos retorqueri possint. Quæro enim, An liceat inuocare eos, qui nobiscum in hac vita degunt? Omnino inquient. Et rectè. Nam Apostoli id fecerunt. Coloss. 4. 2. *Orationi instate, orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi.* Et 1. Thess. 5. 25. *Fratres orate pro nobis.* Et 2. Thess. 3. 1. *De cætero fratres, orate pro nobis, vt sermo Dei currat.* Et Iacob. 5. 16. *Orate pro inuicem, vt saluemini.*

4. Iterum quæro: An hæc inuocatio cedat in iniuriam Dei aut Christi? Itemq́; an sit signum diffidẽtiæ? Nullo modo. Alioqui Apostoli illã non vsurpassent.

passent. Cur ergo inuocatio quam facimus ad Sanctos in cœlo regnantes, fingitur cedere in iniuriam Dei & Christi? aut cur putatur esse signũ diffidentiæ? Hic hærent aduersarij, & latibula quærunt. Sed in lucem educendi sunt: q; fiet, si legitimè explicentur testimonia Scripturę, q̃ ab ipsis allatæ sunt: Et singula ipsorũ argumẽta seorsim dissoluãtur. Vtrunq; præstabo hoc ordine.

1. An Sancti in veteri Testamento fuerint in cœlo?
2. An fuerint in statu beatitudinis seu æternæ gloriæ?
3. Si nec in cœlo, nec in statu beatitudinis fuerunt, in quo ergo loco & statu fuisse credendum est?
4. An Sancti in Nouo Testamento sint in cœlo & statu beatitudinis?
5. Si ibi sunt, an sciant, quæ apud nos geruntur?
6. Et si sciunt, an pro nobis intercedãt.
7. Et si intercedunt, an liceat ab illis petere, vt intercedant? Vel, quod idem est, an liceat ipsos inuocare?
8. An hæc inuocatio fieri posit sine iniuria Dei?

9. An

9. An ſine iniuria Chriſti Mediatoris?
10. An ſine diffidentia?
11 An ideo omittenda ſit, quia præcepta non eſt?
12. An in primitiua Eccleſia fuerit vſurpata?
13. An aliqui Sancti inuocentur à nobis, qui nunquam fuerunt in rerum natura?

His paucis quæſtionibus res tota perſpicuè explicabitur: Et ſimul conſtabit, tutius ac vtilius eſſe, inuocare Sanctos in cœlo regnantes, quam nobiſcum in hac vita degentes; duplici de cauſa. Primo, quia non dubitamus de ſanctitate eorum, qui in cœlo ſunt: poſſumus autem dubitare de ſanctitate eorum, qui nobiſcum ſunt. Secundo, quia certum eſt, illos aptiores eſſe ad intercedendum, quam hos: tum, quia arctiori vinculo cum Deo coniuncti ſunt: tum, quia liberi à moleſtiis huius vitæ, quæ nos ſæpe impediunt, vt orationi vacare vel non liceat, vel non lubeat.

PRI-

PRIMA QVÆSTIO.

An Sancti in veteri Testamento fuerint in cœlo?

1. HÆ duæ quæstiones distinguendæ sunt: Vna, an fuerint in cœlo? Altera: An in statu beatitudinis, seu æternæ gloriæ? Nam prior agit de loco: posterior de statu, Constat autẽ, neque locum à statu, neque statum à loco necessariam habere dependentiam. Quod triplici exemplo demonstrari potest. Primo, quia Christus in hac vita mortali fuit in statu beatitudinis, non tamen in cœlo. Secundo, Angeli custodes nostri, quãdo nobiscum versantur, non sunt in cœlo; & tamen sunt in statu beatorum, quia fruuntur clara Dei visione. (Matth. 18. 10.) Tertio, Dæmones initio creationis, antequam peccarent, fuerunt in cœlo; & tamen non erant beati.

2. Quod ergo ad priorem quæstionem attinet, certum est, Sanctos in veteri Testamento nõ fuisse in cœlo, sed

in aliquo alio loco; de quo dicemus quæstio.3. Ratio est, quia cœlum, propter peccatũ primi parentis, fuit clausum hominibus vsque ad mortem Christi; nec vllus, ante Christum, illud ingressus est. Quod variis Scripturæ testimoniis probari potest.

3. Primo, ex illo Hebr. 6.20 *Vsque ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiit Iesus, secundum ordinem Melchisedech, Pontifex factus in æternum.* Vbi per interiora velaminis, quæ erant in templo Salomonis, intelligitur cœlum & cœlestis gloria, vt explicant interpretes illius loci. Est ergo sensus, Christum intrasse cœlum, tanquã pręcursorem reliquorum; quia scil. primus fuit inter homines, qui post peccatum primi parentis, cœlum ingressus est. Vnde sequitur, Sanctos veteris Testamenti ante illum non fuisse ingressos.

4. Secundo, ex illo Hebr. 9. 8. *Hoc significante Spiritu Sancto nondum propalatam esse viam Sanctorum, adhuc priore Tabernaculo habente statum.* Q. D. Per hoc, quod Iudæi in veteri Testamento non

to non poterant ingredi in Sanctum Sanctorum, sed solus Pontifex; voluit significare Spiritus Sanctus, viam ad cœlum non fuisse apertam, quamdiu durauit vetus Testamentum; sed aperiendam per Christum, tempore passionis, quando velum templi scissum est. (Matth. 27. v. 51.)

5. Tertio, ex illo Hebr. 10. 19. *Habentes itaque fratres fiduciam in introitu Sanctorum in Sanguine Christi, quam initiauit nobis viam nouam per velamen, id est, carnem suam*. Quid clarius? Christus suo Sanguine parauit nobis nouam viam ad cœlum, quod antea clausum erat. Ad quod alludens D. Hieronymus in epistola ad Dardanum ait: *Sanguis Christi clauis Paradisi est*. Et D. Thomas 3. p. q. 49. art. 5. *Per passionem Christi aperta est nobis ianua regni cœlestis*. Plura Scripturæ & Patrum testimonia citabo quæst. 3. § 3. & 4.

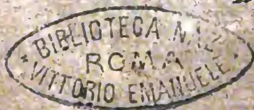
6. Dices: Henoch & Helias fuerūt in cœlum translati, multo ante Christi aduentum. Nam de Henoch sic legimus, Gen. 5. 24. *Ambulauit cum Deo, & non apparuit, quia tulit eum Deus*, nempe

ex terra in cœlum. Quod clarius exprimitur Ecclesiast. 44.16. *Henoch placuit Deo, & translatus est in Paradisum.* Similiter de Helia, 4. Reg. 2.12. *Ascendit Helias per turbinem in cœlum.*

7. Respondeo: Hic vnum certum est, alterum incertũ. Certum est, nec Henoch, nec Heliam fuisse translatũ in cœlum, in quo nunc Sancti sunt, sed in aliquem alium locum. Nam cœlum in quo nunc Sancti sunt, clausum fuit hominibus per peccatum primi parẽtis, vsque ad mortem Christi, vt ex Apostolo demonstratum est. Neque testimonia allata contrariũ conuincunt. Ex eo enim, quod legimus, Henoch translatum esse in Paradisum, non sequitur, translatum esse in cœlum beatorum. Nam Paradisi nomine intelligi potest, vel Paradisus terrestris, in quo Adam fuit; vel aliquid aliud. Nec Christus, cum Latroni dixit: *Hodie mecum eris in Paradiso*, intellexit cœlũ beatorum; quia constat Christum eo die non venisse in illud cœlum, sed in die Ascensionis. Similiter quod legimus, Heliam per turbinem ascendisse

in cœlum, nihil aliud ſignificat, quàm ex terra ſubleuatum eſſe in aërem, & aliò tranſportatum. Eſt enim frequens in Scriptura, vt per cœlum intelligatur aër, vt Pſal. 8. 9. *Volucres cœli, & piſces maris.* Et Matth. 6. 26. *Reſpicite volatilia cœli.* Et alibi.

8. Incertum tamen eſt, in quem locum translati ſint Henoch & Helias. Aliqui putant, in Paradiſum terreſtrē, ex quo Adam expulſus eſt, vt D. Thomas 3 p. q. 49. artic. 5. ad 2. vbi ait: *Henoch raptus eſt in Paradiſum terreſtrem, vbi cum Helia ſimul creditur viuere vſque ad aduentum Antichriſti.* Alij, quia exiſtimant Paradiſum illum tempore diluuij fuiſſe aquis obrutum, & deſtructum; dicunt eos in alio quodam amœno loco verſari. Nihil definire poſſumus. Nec mirum videri debet, nos hoc ignorare. Multa alia ignoramus. Neq; nos ſoli. An non fatetur Apoſtolus de ſeipſo, neſcire ſe, in corpore, an extra corpus, raptus fuerit in Paradiſum? (2. Corinth. 12. 3.) An non teſtatur Scriptura, nemini vnquam conſtitiſſe, quo loco Moſes ſepultus ſit? (Deut. 34. 6.)

Et dicant, obſecro, qui omnia ſcire ſe arbitrantur, ex quo loco Helias poſt raptum, ſcripſerit epiſtolam ad Ioram Regem Iuda? (2.Paral. 21.12.) Et quis epiſtolæ illius fuerit nuncius aut baiulus? Dicant ſimiliter, an currus ille cū equis, quo in cœlum vectus eſt, in cœlo adhuc ſit? Et quid agant ibi equi, & quo pabulo veſcantur? In his & ſimilibus præſtat ignorantiam modeſtè fateri, quàm temerè aliquid definire.

Secvnda Qvæstio.

An Sancti in veteri Teſtamento fuerint in ſtatu beatitudinis?

1. Diſputaui de loco. Nunc de ſtatu inquirendum eſt. De quo Catholici ſic ſentiunt 1. Sanctos veteris Teſtamenti vſque ad mortem Chriſti nō fuiſſe beatos. 2. Cępiſſe tamen eſſe beatos, ſtatim poſt mortem Chriſti. 3. Prius igitur fuiſſe beatos, quàm in cœlum ingreſſos: quia poſt mortē Chriſti expectarunt 40. dies, antequam cū Chri-

Christo in cœlum ascenderent. Hæc tria per totidem conclusiones declarabo.

2. PRIMA CONCLVSIO. Sancti veteris Testamenti nõ fuerunt in statu beatitudinis ante mortem Christi. Ita D. Thomas 3.p.q.49.art.5. & q.52.arti.5. Et probatur ex Apostolo Hebr. 11.13. vbi ait: *Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromißionibus, sed à longè eas aspicientes.* Et infra v.39. *Hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromißionem, Deo pro nobis melius aliquid prouidente, vt non sine nobis consummarentur.* Ex quo loco manifestè constat, Noë, Abraham, & alios Sanctos veteris Testamenti, de quibus loquitur Apostolus, non statim post hanc vitam accepisse pręmium æternę beatitudinis, quod illis promissum erat, sed debuisse expectare aduentum Christi.

3. Et ratio duplex est. Vna, quia Deus non voluit quenquam admittere ad statum beatitudinis, nisi prius persolutum esset pretiũ, quo per Christum redempti sumus è statu seruitu-

tis, & ad statum libertatis filiorum adoptati. Hoc autem pretium non fuit persolutum, nisi in morte Christi. Tũc enim Sanguis ipsius pro nobis effusus est. (Coloss. 1. 14.) Tunc deletũ est *chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & cruci affixum est*, vt loquitur Apostolus ad Coloss. 2. 14.

4. Altera, quia non decebat, vt Sancti veteris Testamenti prius adirent hæreditatem æternæ vitę, quàm Sancti noui Testamenti: præsertim cum illi fuerint filij Synagogæ; hi sint filij Ecclesiæ: Illi filij ancillæ, hi filij liberæ. (ad Gal. 4. 31.) Debebant igitur expectare, *ne sine nobis consummarentur*, vt Apostolus ait. Quo etiam spectat parabola Euangelica de denario diurno, qui non prius datus est illis operariis, qui summo mane conducti erant ad vineam, quam aliis, qui circa horam vndecimam accesserant.

5. Contra hanc Conclusionem tria obiici possunt. Primo, illud Hebr. 11. 33. *Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones*. Vbi sermo est de Sanctis veteris Testamen-

ftamenti. Hi ergo, ante aduentum Christi, adepti sunt repromissionem vitæ æterneæ. RESPONDEO Iam ante contrarium ostendi ex eodem capite. Nec tamen Apostolus sibiipsi contrarius est. Distinguit enim duplicem promissionem, quæ antiquis Patribus à Deo facta est. Vnam vitæ æternæ, quã non sunt consecuti ante Christi aduẽtum, iuxta illud: *Hi omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem.* Alteram boni alicuius temporalis, quam per fidem consecuti sunt, iuxta illud. *Adepti sunt repromissiones.*

6. Prior promissio erat vna & eadẽ respectu omnium iustorum: posterior diuersa ac multiplex, & respectu paucorum. Nam Abrahamo promissus fuit filius: Dauidi regnum: Ezechiæ sanitas: aliis aliud quippiam. Illud ergo: *Adepti sunt repromissiones*, non intelligitur de omnibus Sanctis veteris Testamenti, sed de aliquibus tantum, vt hic sit sensus: Aliqui *per fidem vicerunt regna*, vt Iosue: Alij *adepti sunt repromissiones* temporales, vt Abraham, Dauid, Ezechias: Alij *obturauerunt ora*

Leonum, vt Sampſon, Dauid, Daniel: Alij *exſtinxerunt impetum ignis*, vt pueri in fornace Babylonica: Alii aliud fecerunt. Et mox ſequitur: *Hi omnes teſtimonio fidei probati, non acceperunt repromiſſiones* Q. D. Quamuis omnes illi fuerint ſancti, & ſinguli per fidem aliquid eximium conſecuti ſint in hac vita: nemo tamen accepit præmium vitæ æternæ, quod illis promiſſum fuit, quia Deus non prius voluit illud donare, quàm veniret Chriſtus, cuius merito & interceſſione erat donandum. Hoc eſt, quod ante dixerat, cap. 9. v. 15. *Vt morte eius intercedente, repromiſſionem accipiant, qui vocati ſunt, æternæ hæreditatis.*

7. Secundo obiicitur illud Eccleſiaſt. 11. 27. *Facile eſt coram Deo, in die obitus retribuere vnicuique ſecũdum vias ſuas*. Hinc enim videtur colligi, vnumquemque ſtatim poſt mortem accipere præmium vel pœnam, prout meritus eſt. Et confirmatur exemplo Lazari & Epulonis: quorum hic cruciatum, ille conſolationem ſtatim percepiſſe legitur. (Luc. 16. 25) Reſpondeo.

Hæc

Hęcobiectio nihil aliud probat, quàm iustos, qui in hac vita affliguntur, statim post hanc vitam percipere gaudiũ & consolationem: Impios vero, qui hic perfruuntur voluptatibus, percipere dolorem & cruciatum. Potest autem duplex esse gaudium post hanc vitam. Vnum de superatis miseriis huius vitæ, & simul de securitate æternæ beatitudinis obtinendæ. Alterum de ipsa beatitudine iam obtenta. Igitur in veteri Testamento, Sancti statim post hanc vitam percipiebant prius gaudium: non tamen posterius, nisi post mortem Christi. Sed hinc oritur

8. Tertia obiectio. Impii statim post mortem sunt in æterna damnatione: Ergo & iusti statim in æterna beatitudine Sic enim seruatur debita proportio. Nam sicut iustitia exigit, vt pœna impiorum, quam quisque meritus est, non differatur; sic etiam de præmio iustorum sentiendum est, iuxta illud Leuit. 19. 13. *Non morabitur opus mercenariј tui apud te vsque mane.*

9. Respondeo. Hæc proportio non potuit seruari in veteri Testamento. Tunc

Tunc enim erat diſpar ratio pœnę ac præmii: damnationis ac beatitudinis. Quod dupliciter oſtendo. Primo, quia via ad pœnam & damnationem iam erat aperta per peccatum primi parentis. (Rom. 5. 12.) Via autem ad præmium & beatitudinem nondum erat aperta, ſed aperienda per mortem & ſatisfactionem Chriſti. Secundo, quia qui tunc peccabant mortaliter, per ſe merebãtur pœnam & damnationem, ſine vlla dependentia ab alio. Qui autem bene agebant, non merebantur per ſe præmium & beatitudinem, ſed dependenter à futuro merito & paſſione Chriſti. Hi ergo debebant expectare Chriſtum, antequam acciperent perfectum præmiũ, quod in clara Dei viſione conſiſtit. Illi autem poterant ſtatim puniri, quia ſine vlla dependẽtia à futuro tempore, pœnam erant commeriti.

10. SECVNDA CONCLVSIO. Sancti veteris Teſtamenti, ſtatim poſt mortem Chriſti, cõſecuti ſunt ſtatum beatitudinis, ſeu viſionis beatificæ. Ita D. Thomas locis citatis. Et ratio ſumitur

mitur ex dictis, quia ſicut Adam ſuo peccato excluſit nos à beatitudine, ita Chriſtus per ſuam mortem nos admiſit. (Rom 5.18.) Huc ſpectat illud Hebræor. 9. 15. *Chriſtus noui Teſtamenti Mediator eſt, vt morte intercedente, in redemptione earum præuaricationum, quæ erant ſub priori Teſtamento, repromiſſionem accipiant, qui vocati ſunt, æternæ hæreditatis.*

11. Et confirmatur primo, quia Deus, cum ſit optimus & liberaliſſimus, ſtatim confert præmium, ſi nullum aliũde ſit impedimẽtum: At poſt mortem Chriſti, nullum erat impedimentum, nec ex parte Dei, cui iam ſatisfactum erat à Chriſto per effuſionem proprij Sanguinis: nec ex parte Sanctorum, qui ab omni peccato erant expiati, vt ſuppono: Ergo poſt mortem Chriſti datum eſt illis præmium æternæ beatitudinis.

12. Secundo, idem colligitur ex illo Matth. 27. 51. *Velum templi ſciſſum eſt in duas partes à ſummo vſque deorſum.* Qui locus, tãetſi admittat varias interpretationes, vt videre eſt apud Maldonat. non

non male tamen accommodari potest ad nostrum propositum. Significat enim, Christo in cruce moriente, apertam esse ianuam vitæ æternæ, quæ antea per peccatum primi parentis occlusa fuerat; & licere omnibus, qui velint, ingredi. Nam velum templi Salomonis, quod prohibebat Iudæis aditum ad Sancta Sanctorum, fuit typus seu figura, quæ demonstrabat, non patere accessum nobis ad æternam beatitudinem, nisi per mortem & Sanguinem Christi. Quod testatur Apostolus Hebr. 10. 19. cum ait: *Habentes itaque fratres fiduciam in introitu Sanctorum in Sanguine Christi, quam initiauit nobis viã nouam, & viuentem, per velamen, id est, carnem suam.* Videantur Interpretes illius loci.

13. Hoc ipsum fuit significatum per Arcam Testamenti, quæ, vt aliqui notant, fuit figura crucis Christi. Nam sicut per Arcam, quam portabant Sacerdotes Araonici, diuisæ sunt aquæ Iordanis, & populo Hebræorum patefactus est aditus ad terram promissionis (Iosue 3. 4.) ita per crucem Christi,

quæ

quæ portabat Sacerdotem ſecundum ordinem Melchiſedech, diuiſum eſt velum templi, & populo Dei reſerata eſt ianua ſeu introitus ad æternam fœlicitatem, quæ fidelibus promiſſa eſt.

14. TERTIA CONCLVSIO. Sancti Veteris Teſtamenti, de quibus dictum eſt, poſt dies 40. cum Chriſto in cœlum aſcenderunt, qui eſt proprius beatorum locus. Conſtat ex illo Eph. 4. 8. *Aſcendens in altum captiuam duxit captiuitatem*, id eſt, Chriſtus tanquam victor & triumphator aſcendens in cœlum, duxit ſecum Patriarchas, Prophetas, aliosq; Sanctos veteris Teſtamenti, qui antea quaſi captiui detinebantur, & quos ipſe poſt mortem, cum ad inferos deſcenderet, è captiuitate liberauerat. Hinc ſequitur, prius fuiſſe beatos, quàm ad cœlum peruenirent. Nam ſtatum beatitudinis adepti ſunt ſtatim poſt mortem Chriſti, vt dictum eſt. Deinde expectarunt per 40. dies, quibus expletis, vna cum Chriſto in cœlum aſſumpti ſunt.

15. Hic duo ſolent curioſè à nõnullis inueſtigari. Alterũ, vbi fuerint per

illos

illos 40. dies? Aliqui putant mansisse in Limbo Patrum, de quo paulò post in sequenti quæstione. Alij, cum Christo conuersatos esse super terram, licet ab hominibus nõ viderentur. Alij denique, in Paradiso terrestri cum Henoch & Helia tantisper habitasse. Nihil certi definire possumus. Hoc vnũ videtur certum, vbicunq; fuerint, fuisse in statu beatitudinis, antequam cũ Christo in cœlum ascenderent.

16. Alterum, quinam fuerint illi Sancti? Si generatim loquamur, certum est fuisse illos omnes, qui nihil habebant expiandum in Purgatorio. Si speciatim, crediderim eos fuisse, qui commẽdantur ab Ecclesiastico cap. 44. & sequentibus, vt sunt Noë, Abraham, Isaac, Iacob, Moses, Aaron, Phinees, Iosue, Caleb, Samuel, Nathan, Dauid, Helisæus, Ezechias, Iosias, Ezechiel. Duodecim Prophetæ, Zorobabel, Nehemias, Ioseph, Seth, Sem. His addo Latronem cum Christo crucifixum, pueros innocentes ab Herode interfectos, Ioannem Baptistam. Item Adam & Euam, Iob, Tobiam, Melchisedech,

dech, Abel, & alios. Denique, quos Apostolus Hebr. 11. recenset. Excipio tamen Henoch & Heliam, qui alibi adhuc commorantur. De quibus supr. quæst. 1. §. 7. & 8.

TERTIA QVÆSTIO.

In quo loco & statu fuerint Sancti veteris Testamenti ante Christi mortem?

1. DIximus nec in cœlo fuisse, nec in statu æternæ beatitudinis. In quo ergo statu & loco fuisse credendũ est? Catholici sic statuunt. 1. fuisse in loco quodam subterraneo. 2. retinuisse fidem, spem, & charitatem. 3. non tamen potuisse mereri per actus fidei, spei & charitatis. 4. fuisse in gratia cõfirmatos, vt peccare amplius non potuerint. 5. orasse pro se, & pro viuentibus in hac mortali vita, saltem in cõmuni; licet à viuentibus non fuerint inuocati. 6. Perfusos fuisse magno gaudio & consolatione. Singula breuiter

explicabo per sequẽtes conclusiones.

2. Prima Conclvsio. Sancti veteris Testamenti, vsque ad mortem Christi, detinebantur in quodam loco subterraneo, quem Scriptura variis nominibus appellat. Primo Infernũ, vt Genes. 37. 35. *Descendam ad filium meum lugens in infernum.* Secundo, Lacũ sine aqua, vt Zach. 9. 11. *Tu quoq; in sanguine testamẽti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua.* Tertio, Sinũ Abrahæ, vt Lucæ 16. 22. *Factũ est, vt moreretur Mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ.* Quarto, Carcerem, vt 1. Petr. 3. 19. *In quo & his, qui in carcere erant, spiritibus, veniens prædicauit.*

3. Theologi Limbum Patrũ vocare solent. Et hic ipse locus est, ad quem anima Christi descendit post mortem. De quo Eph. 4. 9 *Descendit in inferiores partes terræ.* Et in Symbolo: *Descendit ad inferos.* Et August. libro 20. de Ciuitate Dei c. 15. *Non absurdè creditur, antiquos Sanctos, qui venturi Christi tenuerunt fidem, apud inferos fuisse, donec eos inde Sanguis Christi, & ad ea loca descensus erueret.* Et Cyprianus in Sermone de vnctione

Chris-

Chrismatis in fine: *Passus est Rex illudi, & vita occidi, descendensq; ad inferos captiuam ab antiquo captiuitatem reduxit.* Et Hieronymus in cap. 4. ad Ephesios: *Inferiora terræ infernus accipitur, ad quẽ Dominus noster, Saluatorq; descendit, vt Sanctorum animas, quæ ibi tenebantur inclusæ, secum ad cœlos victor abduceret.*

4. Huc spectat, quod lib. 1. Regum cap. 28. v. 12 legimus, Samuelem visum esse de terra ascendere. Quamuis enim aliqui putent, fuisse imaginem, aut phantasma Samuelis; probabilius tamen est, fuisse ipsum Samuelem, qui ex loco subterraneo, seu ex Limbo Patrum ascenderit, vt annunciaret Sauli, quæ euentura essent in bello contra Philistæos suscepto. Sic enim sentiunt grauissimi authores, Basilius, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, & alii apud Bellarminum libro 4. de Christo capite 11. Et merito; quia Ecclesiasticus capite 46. versu 23. expresse dicit, Samuelem post mortem prophetasse. *Posthæc*, inquit, *dormiuit Samuel, & notum fecit Regi* (Sauli) *& ostendit illi finẽ vitæ suæ.* Ostendit autẽ, vt habetur

1. Reg. 28. v. 19. his verbis: *Cras tu & filij tui mecum eritis*, &c.

5. Secunda Conclusio. Sancti Veteris Testamenti existentes in loco subterraneo seu Limbo Patrum, retinebant fidem, spem & charitatem, vsque ad mortem Christi: At post mortem Christi, solam charitatem. Prior pars patet, quia cùm essent iusti, vt suppono, non poterant esse sine charitate: Et cùm non essent otiosi, non poterant esse sine actu charitatis. Actus autem charitatis, cùm sit supernaturalis, requirit aliquam cognitionem supernaturalem & sibi proportionatam. Hæc autem cognitio ante mortem Christi, non poterat esse clara visio diuinæ essentiæ, in qua beatitudo consistit: Ergo debuit esse obscura cognitio fidei. Porro, cum hac cognitione fidei, cõiuncta fuit spes futuræ beatitudinis, quam impensè expectabãt.

6. Posterior similiter patet, quia post mortem Christi erant beati, vt supra ostensum est: Ergo habebant claram & intuitiuam Dei visionem, in qua consistit beatitudo. At fides cũ sit obscura, non

non poteſt manere cum clara viſione. Sublata autem fide, tollitur ſpes. Man ſit igitur ſola charitas, de qua Apoſtolus 1. Corinth. 13. 8. *Charitas nunquam excidit*, &c.

7. TERTIA CONCLVSIO. Sancti exiſtentes in Limbo Patrum, tametſi retinerent fidem, ſpem & charitatem, vt dictum eſt; non tamen per actus illarum virtutum poterant aliquid mereri de condigno. Ratio eſt, quia licet illi actus eſſent boni, laudabiles, & Deo grati, non tamen erant meritorij propter circumſtantiam ſtatus, in quo exercebantur. Deus enim voluit, vt nullus actus eſſet meritorius, niſi in hac vita mortali. Hic voluit eſſe tempus laboris & certaminis, meriti & demeriti; non poſt hanc vitam. Vnde frequẽter hortatur nos Scriptura, vt ſi quid apud Deum mereri cupimus, id in hac vita faciamus. 2. Corint. 6. 2. *Ecce, nunc tempus acceptabile, Ecce nunc dies ſalutis.* Et Galat. 6 10. *Dum tempus habemus, operemur bonum.* Et Auguſtinus in Enchiridio cap. 110. *Hic omne meritum cõparatur, quo poſſit poſt hanc vitam releuari quiſ-*

ri quiſquam, vel grauari. Nemo autem ſe ſperet, quod hic neglexerit, cùm obierit, apud Deum promereri.

8. Qvarta Conclvsio. Iidē Sancti ſic erant in gratia & charitate confirmati, vt peccare amplius non poſſent, nec gratiam & charitatem amittere. Erant enim extra ſtatum huius vitæ mortalis, ac proinde extra ſtatum merendi ac demerendi, vt dictum eſt. Deus enim ſtatuit, vt talis quiſque maneat poſt hanc vitam, qualis fuit in ipſa morte, cùm ex hac vita deceſsit, iuxta illud Eccleſiaſtæ 11. verſu 3. *Si ceciderit lignum ad Auſtrum, aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.* Hic per caſum ſignificatur mors: per Auſtrum ſtatus gratiæ: per Aquilonem, ſtatus peccati. Senſus ergo eſt, omnem hominem, vel in gratia, vel in peccato mortali ex hac vita decedere: Et quantum ad hoc, in eo ſtatu, in quo decedit, perpetuo permanere, vt exponit Hieronymus & alii. Sancti igitur veteris Teſtamenti, quia in ſtatu gratiæ ex hac vita deceſſerunt, vt ſupponimus; non potuerunt gratiam

peccan-

peccando amittere, ſed omnino impeccabiles perſeuerarunt.

9. QVAERES, Vnde factum ſit, quod eſſent impeccabiles? Ratio eſt, quia cōſtat, neminem natura ſua eſſe impeccabilem, iuxta illud Rom. 3 4. *Omnis homo mendax*. Vnde ergo impeccabilitas illa, ſi ex natura non eſt, prouenire poteſt?

RESPONDEO. Si generatim loquamur, poteſt prouenire ex triplici cauſa. Primo ex Vnione hypoſtatica. Sic ſolus CHRISTVS eſt impeccabilis. Secundo, ex viſione beatifica. Sic omnes beati ſunt impeccabiles. Tertio, ex ſingulari DEI protectione & gubernatione. Sic Beata Virgo in hac vita, & omnes iuſti in Limbo Patrum, vel in Purgatorio fuerunt impeccabiles.

10. QVINTA CONCLVSIO. Iidem Sancti in Limbo exiſtentes, non ſolum pro ſe & redemptione ſua, ſed etiam pro aliis in hac vita mortali degentibus, obnixè DEVM orabant. Prior pars certa eſt, quia conſtat, eos pro ſe, & redemptione ſua oraſſe, cum

adhuc essent in hac vita. Isaiæ 45. 8. *Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum: aperiatur terra, & germinet Saluatorem.* Et cap. 64. 1. *Vtinam disrumperes cælos, & descenderes.* Et Psalm. 78. 8. *Cito anticipent nos misericordiæ tuæ.* Ergo multo magis id fecerunt post hanc vitam, cùm ad orandum liberiores & expeditiores essent, propter depositionem corporis, quod deuotionem impedire solet: præsertim cum non minus expectarent tunc Saluatorem, quàm ante.

11. Posterior pars apertè colligitur ex Scriptura. Nam lib. 2. Machab. cap. 15. v. 12 expressè dicitur, Oniam & Ieremiam, qui iam defuncti erant, visos esse *orare pro omni populo Iudæorum, & vniuersa ciuitate sancta.* Eodem spectat illud Ierem. 15. 1. *Si steterint Moses & Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum.* Q. D. Tanta est malitia & ingratitudo populi Iudæorum, vt etiamsi Moses & Samuel (qui tūc erant in Limbo Patrum) pro illo apud me intercederent, non exaudirem illos, cum tamē aliàs solitus sim eos exaudire, quia mihi charissimi & coniunctissimi sunt.

Vide

Vide Maldonatum in illum locum.

12. Quæres, An Sancti in Limbo orauerint pro viuentibus in communi tantum, an etiam pro hoc aut illo in particulari? Reſpondeo. Dupliciter intelligi poteſt, aliquem pro hoc aut illo orare in particulari. Primo, vt oret pro perſona particulari, non tamen in negotio particulari, ſed generatim ſub hac forma: *Oro ſeu deprecor pro Petro, vt omnia fæliciter illi ſuccedant.* Secundo, vt oret non ſolum pro perſona particulari, ſed etiam in negotio particulari, ad hunc modum: *Oro ſeu deprecor pro Petro, vt ex febri, quâ affligitur, conualeſcat.* Igitur Sancti in Limbo poterant vtroq; modo pro viuentibus orare. Priori quidem, quando habebant notitiam alicuius perſonæ, non tamen in particulari ſciebant illius ſtatum aut neceſſitatem. Poſteriori, quando & perſonam, & particularem eius neceſſitatẽ cognoſcebant. Poterant autem tripliciter cognoſcere. Primo, ex ea notitia, quam ex hac vita ſecum aſportauerãt; quo pacto diues epulo in inferno ſciebat ſtatum & neceſſitatem ſuorum fra-

trum. (Lucæ 16. 28.) Secundo, ex relatione aliorum hominum, qui quotidie ex hac vita ad illos commigrabãt; quo pacto nos, qui Viennæ ſumus, multa cognoſcimus de negotiis Pragenſibus, ex relatione eorum, qui Pragâ Viennam veniunt. Tertio, ex colloquio Angelorum, qui aliquando conſolandi cauſa illos adibant; quo pacto Tobias multa cognouit ab Angelo Raphaele, cùm ab illo in regionem Medorum ducebatur. (Tobiæ 6.)

13. Dices, Si Sancti in Limbo orabant pro viuentibus in particulari, ſicut iam explicatum eſt; Ergo viuentes poterant illos inuocare. At nunquam legimus in Veteri Teſtamento, quod viuentes inuocauerint Sanctos in Limbo exiſtentes. Nullus enim legitur dixiſſe, *Sancte Abraham ora pro nobis:* cum tamen in nouo Teſtamento confidenter dicamus, *Sancta Maria ora pro nobis.*

14. RESPONDEO. Aliud eſt, Sanctos pro nobis orare: aliud, Sanctos à nobis inuocari. Vt ipſi orent pro nobis, non requiritur alia cognitio, quam vel

vel ſolius perſonæ, pro qua orant; vel ſimul etiam particularis neceſsitatis, in qua perſona conſtituta eſt. Vt autem à nobis inuocentur, requiritur alia cognitio, quâ nimirum intelligant aut percipiant preces noſtras, quas ad ipſos fundimus. Et in hac re magna eſt differentia inter Sanctos Veteris ac noui Teſtamenti. Nam hi, ratione ſui ſtatus, poſſunt infallibiliter cognoſcere orationes viuentium, quæ ad ipſos diriguntur: Illi, ratione ſui ſtatus, non poterant. Quod fuſius explicabo quæſt. 5.

15. Hic tamen obiter notãdum eſt, Sanctos dupliciter à nobis inuocari poſſe. Primo, directè, quod tunc fit, quando oratio noſtra immediatè dirigitur ad ipſos Sanctos; vt ſi dicam, *Sancte Petre ora pro nobis*. Secundo, indirectè, quod tunc fit, quando oratio noſtra immediatè dirigitur ad Deum, repræſentando illi merita Sanctorum; vt ſi dicam, *Domine Deus adiuua nos propter merita Sanctorum tuorum*. Priori modo non fuerunt inuocati Sancti in Veteri Teſtamento, vt dictum eſt; ſed

ſed tamen poſteriori. Hoc patet exem plo Moſis & Azariæ. Nam Moſes Exodi 32. 13. ſic orauit: *Recordare Domine Abraham, Iſaac & Iacob ſeruorum tuorum.* Similiter Azarias in fornace Babylonica, Dan. 3. 34. *Ne quæſumus Domine tradas nos in perpetuum propter nomen tuum, neq́ auferas miſericordiam tuam à nobis propter Abraham dilectum tuum, & Iſaac ſeruum tuum, & Iſraël ſanctum tuum.*

16. Simile quid fit in rebus humanis. Nam duobus modis poſſum petere patrocinium aut ſubſidiũ alicuius amici apud Imperatorem. Primo, directè, vt ſi dicam illi: Obſecro mi Petre, promoue cauſam meam apud Cæſaream Maieſtatem. Secundo, indirectè, vt ſi dicam Imperatori: Obſecro, Inuictiſſime Imperator, præſta mihi hoc beneficium, ſi non mei cauſa, ſaltem in gratiam Petri, quem & ſcio charum tibi eſſe: &, ſi coram adeſſet, ſine dubio pro me intercederet. In priori caſu neceſſe eſt, vt Petrus cognoſcat meam petitionem: in poſteriori, non item.

17. SEXTA CONCLVSIO. Sancti

existen-

exiſtentes in Limbo, carebant omni pœna ignis, & magno gaudio ac conſolatione afficiebantur: tum ob ſtatũ gratiæ, in quo ſciebant ſe eſſe confirmatos: tum ob infallibilem ſpem futuræ gloriæ, quam à venturo Meſſia expectabant. Hoc patet exemplo Lazari, de quo dicitur Lucæ 16. 25. *Nunc autem hic conſolatur.* Quæres, An nullam omnino pœnam habuerint? Reſpondeo. Habuerunt temporalem pœnam damni, vt loquuntur Theologi, id eſt, carentiam viſionis beatificæ, vſque ad aduentum Chriſti. Et probabile eſt ex hac dilatione ſecutum eſſe aliquem animi dolorem, vt docet D. Thomas 3. p. quæſt. 52. ar. 2. ad 2. Et citat illud Prouerb. 13. 12. *Spes, quæ differtur, affligit animam.* Vnde D. Gregorius libr. 13. Moralium cap. 16. *Graue,* inquit, *tædium electis fuit, poſt ſolutionem carnis, adhuc ſpeciem non videre Creatoris. Quod tædium non immerito B. Iob tenebras vocat.* Nimirum cum ait cap. 17. v. 13. *Si ſuſtinuero, infernus domus mea eſt, & in tenebris ſtraui lectulum meum.*

QVAR.

QVARTA QVÆSTIO.

An Sancti Noui Testamenti sint in cœlo & statu beatitudinis?

1. DE hac re sunt tres Caluini sententiæ inter se pugnantes. Prima, quod stultum ac temerarium sit inquirere, An Sancti sint in cœlo & cœlesti gloria. Altera, quod omnino sint in cœlo & cœlesti gloria. Tertia, quod expectent cœlestem gloriam vsque ad diem iudicij.

2. Primam tradit libro 3. Instit. cap. 25. §. 6. his verbis: *Valde se torquent multi disputando, quem locum occupent, & an cœlesti gloria fruantur, nec ne. Atqui stultum ac temerarium est, de rebus incognitis altius inquirere, quàm Deus nobis scire permittat.* Et paulo post: *Omnia tenentur suspensa, donec Christus appareat Redemptor.*

3. Alteram tradit in Psychopannychia, vbi inter alia sic habet: *Electi Dei, qui ex hac vita transierunt, Deo fruuntur ad satietatem, citra fastidium.* Et ibidem: *In*

In cœleſti Ieruſalem Deus pacis dat ſe vidẽdum ſuis pacificis, iuxta Chriſti promiſſum. Et alibi, vt paulo poſt videbimus.

4. Tertiam tradit lib. 3. Inſt. c. 25. §. 6. *Scriptura*, inquit, *vbique iubet nos pendere ab expectatione aduentus Chriſti, & gloriæ coronam eouſque differt.* Et ibidem: *Animæ piorum, militiæ labore perfunctæ, fruitionem promiſſæ gloriæ expectant.*

5. Catholici conſtanter docent cũ Patribus Concilij Tridentini, Sanctos noui Teſtamenti, ſi nihil purgandum aut expiandum habeant, regnare cum Chriſto in cœlo, & frui cœleſti beatitudine. Ratio eſt, quia non debent eſſe deterioris conditionis quàm Sancti Veteris Teſtamenti. At hi ſtatim poſt mortem Chriſti admiſſi ſunt ad cœlũ & cœleſtem gloriam, vt ſupra oſtenſum eſt: Ergo etiam Sancti Noui Teſtamenti ſtatim admittuntur.

6. Et confirmatur primo ex Apoſtolo 2. Corinth. 5. 1. vbi ait: *Scimus, quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluatur, quod ædificationem ex*

Deo

Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis, id eſt: Quando ex hoc mortali corpore diſcedimus, ſumus cum Deo in cœlis. An ſtatim? Omnino. Sequitur enim; *Dum ſumus in corpore, peregrinamur à Domino. Audemus autem, & bonam voluntatem habemus, magis peregrinari à corpore, & præſentes eſſe ad Dominum.* Vbi vides hæc duo cõnexa eſſe: *Dum ſumus in corpore, peregrinamur à Domino.* Et ſimiliter hæc duo: *Dum peregrinamur à corpore, præſentes ſumus ad Dominum.* At Sancti, qui in nouo Teſtamento moriũtur, peregrinantur à corpore: Ergo præſentes ſunt ad Dominum.

7. Hoc teſtimonio cõuictus eſt Caluinus in Pſychopannychia, vbi ait: *Vt nihil addamus, verba Apoſtoli ſine interprete hoc loquuntur, nos ſenſuros Dei præſentiam, cum ab hoc corpore ſeparabimur: iam non per fidem ambulaturos, ſed per ſpeciem, quoniam hoc terræ pondus, quo premimur, nos à Deo, quaſi maceries longo interuallo ſeparat.*

8. Secundo confirmatur ex eodem Apoſtolo, Philip. 1. 23. *Coarctor*, inquit, *è duo-*

è duobus, deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto, multo magis melius: permanere autem in carne, magis neceſſarium propter vos. q. d. Ex vna parte cupio mori, vt poſſim eſſe cum Chriſto: ex altera cupio viuere, vt poſſim vobis prodeſſe. Hoc non diceret ſi Sancti poſt hanc vitam non ſtatim eſſent cũ Chriſto, ſed alibi deliteſcerent vſque ad diẽ iudicij. Vnde Caluinus in Commentario illius loci ſcribit: *Paulus apertè teſtatur, nos frui Chriſti præſentia, cum diſſoluimur.*

9. Idem docent Patres Græci & Latini apud Bellarminum libr. 1. de Sanctis cap. 4 & 5. Et ratio eſt, quia Deus, ſi aliunde nihil obſtet, pronior eſt ad miſerendum & remunerãdum, quàm ad puniendum, Pſ. 144. 9. *Suauis Dominus vniuerſis: & miſerationes eius ſuper omnia opera eius.* Et hoc ſenſu dicunt Theologi, Deum punire impios citra condignum, & remunerari iuſtos vltra condignum. At impios ſtatim punit poſt hanc vitam in inferno (Lucæ 16. 22.) Ergo etiam iuſtis, ſi aliunde nihil obſtet, ſtatim poſt hanc vitam con-

fert præmium in cœlo. At certum est, nihil iam obstare: tum quia cœlum per Christi Sanguinem apertum est: tum etiam, quia Sancti veteris Testamenti pridem illud ingressi sunt. Cur ergo Sancti noui Testamenti non statim ingrediantur, præsertim si nihil in Purgatorio expiandum habent? Non video causam dilationis.

10. Dices, Præmia non solent distribui, nisi præmisso examine & iudicio: sed in nouissimo primùm die fiet examen & iudicium (Matth. 25. 31.) Ergo tunc primum distribuenda sunt præmia. RESPONDEO. Duplex est iudicium: Alterum particulare post hanc vitam, in quo distribuuntur præmia & pœnæ animarum. Et de hoc multi interpretantur illud Hebræorum 9. 27. *Statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium.* Alterum generale in nouissimo die, in quo distribuentur præmia & pœnæ corporum. De quo Matthæi 24. 30. *Tunc parebit signũ Filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terræ, & videbunt Filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute*

tute multa & maieſtate. De vtroque iudicio ſcribit Auguſtinus lib. 2. de anima & eius origine cap. 4. D. Thomas 3.p.q. 59. art. 5. & alij paſſim.

11. Dices 2. Anima Chriſti non aſcendit in cœlum, niſi reſumpto prius corpore: Ergo nec animæ Sanctorum debent aſcendere, niſi reſumptis prius corporibus, quod fiet in fine mundi; alioqui diſcipuli eſſent ſupra magiſtrũ, & ſerui ſupra dominum. Reſpondeo. Contrarium potius ſequitur. Nam ex ſpeciali priuilegio factum eſt, quod Chriſtus ante generalem corporum reſurrectionem, reſumpſerit corpus ſuum glori ſum: quod priuilegium debebatur illi, ratione vnionis hypoſtaticæ. Et ex ea parte ſuperauit ſuos diſcipulos ac ſeruos.

QVINTA QVÆSTIO.

An Sancti in cœlo sciant, quæ apud nos geruntur.

1. NON est quæstio, An simpliciter & absolutè sciant omnia, quæ apud nos fiunt; sed an sciant ea, quæ ad ipsos aliquo modo spectant? cuiusmodi, inter cætera, sunt etiam orationes nostræ, quæ ad ipsos dirigũtur. Aduersarij negant. Primo, quia Scriptura dicit, solum Deum nosse cogitationes nostras: mortuos verò nihil scire de nobis, vt 3. Reg. 8. 39. *Tu nosti solus cor omnium filiorum hominum.* Et Ecclesiastæ 9. 5. *Viuentes sciunt se morituros: mortui vero nihil nouerunt amplius.* Et Iob 14. 21. *Siue nobiles fuerint filij eius, siue ignobiles, nõ intelliget*, nempe post mortem. Et Isaiæ 63. 16. *Abraham nesciuit nos, & Israël ignorauit nos.*

2 Deinde, quærit Caluinus libro 3. Instit. cap. 20. §. 24. vnde constet nobis, Sanctos habere *tam longas aures, quæ ad nostras voces porrigantur; & oculos*

os tam perſpicaces, qui neceßitatibus noſtris aduigilent? Quid Catholici ſentiant, breuiter explicandum eſt per duas concluſiones; quarum prima aget de Angelis: poſterior de aliis Sanctis.

3. PRIMA CONCLVSIO. Angeli cognoſcunt ea, quæ apud nos geruntur. Hoc concedunt aduerſarij. Et probatur clariſsimis Scripturæ teſtimoniis. Primo, quia cognoſcunt noſtras orationes, & illas Deo offerunt, vt de ſe fatetur Angelus Raphael, Tob.12.12. his verbis: *Quando orabas cum lachrymis, ego obtuli orationem tuam Domino.* (vide Auguſtinum epiſt. 120. ad Honoratum cap. 29.) Et de alio Angelo legimus Apoc.8.3. *Alius Angelus venit, & ſtetit ante altare, habens thuribulum aureum: & data ſunt illi incenſa multa, vt daret de orationibus Sanctorum omnium ſuper altare aureum, quod eſt ante thronũ Dei. Et aſcendit fumus incenſorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo.*

4. Secundo cognoſcunt internam conuerſionem & pœnitentiam pec-

catoris. Lucæ 15. 7. *Dico vobis, quod ita gaudium erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia.* Et infra v. 10. *Ita dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.*

5. Tertio, cognoſcunt omnem cultum, quem Deo exhibemus. Pſal. 137. 1. *In conſpectu Angelorum pſallam tibi.* Vſitatum eſt in Scripturis, facere aliquid in conſpectu Dei, in conſpectu Angelorum, in conſpectu hominum, id eſt, inſpiciente Deo, Angelis, hominibus. Quem modum loquendi vſurpat etiam Caluinus lib. 4. Inſti. cap. 14. §. 1 cùm ait, nos in vſu ſeu perceptione Sacramentorum, *teſtari coram Angelis noſtram erga Deum pietatem.*

6. Quarto, cognoſcunt habitum & honeſtatem mulierum in publicis cõuentibus, vbi fit oratio. 1. Corinth. 11. 5. *Omnis autem mulier orans aut prophetans, non velato capite, deturpat caput ſuum.* Et infra v. 10. *Ideo debet mulier velamen habere ſupra caput propter Angelos.* Vel, vt alij legunt: *Ideo debet mulier po-*

teſta-

statem habere supra caput propter Angelos. Vtriusque tamen lectionis idem est sensus quasi dicat: Mulier cùm orat, debet esse velato capite propter Angelos, vt habeat illos testes & inspectores sui pudoris & obedientiæ erga virum. Nam velamen, quod mulier gestat in capite, significat, eam subiectam esse potestati viri: Et virum quasi insidere & dominari ipsius capiti. Vide Chrysostomum, Theophylactum, Theodoretum, Anselmum, & Diuum Thomam in Commentario illius loci.

7. SECVNDA CONCLVSIO. Nō soli Angeli, sed etiam alij Sancti in cœlo viuentes cognoscunt ea, quæ apud nos geruntur: præsertim nostras orationes, quas ad ipsos fundimus, & necessitates, in quibus versamur. Hoc variis argumentis probari potest. Primum sumitur ex Apocalypsi Ioannis. Alterum ab exemplo Sanctorum in hac vita degentium. Tertium ab exemplo Angelorum. Quartum ex natura & lege amicitiæ, qua Sancti in Cœlo, DEO intimè coniuncti

ſunt. Quintum ex authoritate Patrũ. Singula ſeorſim proponam, ac deinde reſpondebo ad teſtimonia Scripturæ in contrarium allata.

I. ARGVMENTVM.

Ex Apocalypſi Ioannis.

8. PRimum argumentum ſic propono: Ioannes in Apocalypſi expreſsè tradit, Sanctos in cœlo non ſolum cognoſcere noſtras orationes, ſed etiam Deo offerre. Nam cap. 5. v. 1. ſic habet: *Et vidi in dextera ſedentis ſupra thronum, librum ſcriptum intus & foris, ſignatum ſigillis ſeptem. Et vidi Angelum fortem, prædicantem voce magna: Quis eſt dignus aperire librum & ſoluere ſignacula eius? Et nemo poterat neque in cœlo, neque in terra, neque ſubtus terram aperire librum, neque reſpicere illum. Et ego flebam multum, quoniam nemo dignus inuẽtus eſt aperire librum, nec videre eum. Et vnus de ſenioribus dixit mihi: Ne fleueris: ecce vicit Leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire librum, & ſoluere ſeptem ſignacula eius. Et vidi, & ecce in medio throni, &*

quatuor

atuor animalium, & in medio seniorũ, gnum stantem tanquam occisum, &c. Et enit, & accepit de dextera sedẽtis in thro- librum. Et cum aperuisset librum, qua- or animalia, & vigintiquatuor seniores eciderunt coram Agno, habentes singuli itharas & phialas aureas plenas odora- nentorum, quæ sunt orationes Sancto- um.

9. Hic describit Ioannes visionem suam, quam habuit in raptu, quæ erat huiusmodi. Deus Pater sedebat in throno cœlesti, & tenebat in manu dextra librum septem sigillis signatũ, quem nemo poterat aperire seu interpretari, nisi Christus, qui est Agnus pro nobis occisus. Cùm ergo is librum aperuisset, adorauerũt illum quatuor animalia, & vigintiquatuor seniores, qui habebant phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum.

10. Multa hic disputari solent. *1.* de libro septem sigillis signato. *2.* de quatuor animalibus. 3. de vigintiquatuor senioribus. 4. de phialis aureis, quæ erant plenæ odoramentorum. Sed non

omnia ſunt huius loci. Solum duo poſteriora ſpectant ad noſtrum propoſitum. Igitur per viginti quatuor ſeniores intelliguntur Sancti Veteris ac Noui Teſtamenti, qui tunc temporis cum Chriſto erant in cœleſti gloria: non quidem omnes, ſed præcipui. De quibus hæc tradit Ioannes. Primo, quod fuerint circumamicti veſtimentis albis. (capite 4. verſu 4.) Secundo, quod habuerint aureas coronas in capitibus. (ibidem) Tertio, quod fuerint redempti Sanguine Chriſti ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione. (capite 5. verſu 9.) Quarto, quod præter illos fuerint multi alij Sancti in cœlo, (capite ſeptimo verſu decimotertio.)

11. Hi igitur ſeniores, id eſt, præcipui Sancti, qui tunc regnabant cum Chriſto, habebant in manibus *phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes Sanctorum*, id eſt, offerebant Deo orationes eorum, qui in hac vita mortali degebant: non ſecus, quam Angeli, qui idem dicuntur præſtare. Tobiæ duodecimo verſu 12. & Apo-

& Apocalyp. 8. verſ. 3. vt ſupra oſtenſum eſt.

12. Vbi tria notanda ſunt. Primum, Ioannem alludere ad ritum & conſuetudinem templi Salomonis, in quo coram altari ponebantur phialæ aureæ & argenteæ plenæ odoramentorum. Nam Salomon curauit fieri centũ phialas ex auro puriſſimo. (2. Paralipom. 4. 8. & 22.) Et poſt captiuitatem Babylonicam, cum Cyrus reſtitueret Iudæis vaſa aurea & argentea, quæ abſtulerat Nabuchodonoſor, numeratæ ſunt aureæ phialæ triginta, & argenteæ mille (1. Eſdræ 1. 9.) Huc ſpectat illud Zachariæ 14. 20. *Et erunt lebetes in domo Domini, quaſi phialæ coram altari*, id eſt, Tam multi erunt lebetes in templo ad coquendas carnes victimarum, quàm multæ phialæ ad odorem Deo offerendum.

13. Alterum, per odoramenta, quæ erant in phialis, Ioannem aptiſsimè interpretatum eſſe orationes iuſtorum in hac vita: Et quidem duplici de cauſa. Primo, quia orationes iuſtorum aſcendunt ſurſum, non ſecus, quàm

quàm odoramenta. Secundo, quia sunt suauissimi odoris coram Deo. Vtrunque significat Propheta, cùm ait, Psalm. 140. 2. *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.*

14. Tertium, orationes iustorum fuisse à senioribus oblatas Deo in phialis aureis: idq; etiam duplici de causa. Primo, quia orationes iustorum procedunt ex charitate, quæ significatur per aurum. Sicut enim aurum inter metalla, sic charitas inter virtutes prę-stantissima est. Secundo, orationes iustorum sunt maximi pretij apud Deũ, sicut aurum apud homines.

15. Atq; hæc habentur in priori parte illius quinti capitis in Apocalypsi. In posteriori, refert Ioannes, triplicẽ gratiarum actionem fuisse oblatam Christo, eo quod librum signatum septem sigillis aperuisset. Primam à vigintiquatuor senioribus. Alteram ab Angelis. Tertiam ab omni creatura, quæ est in cœlo, & in terra, & sub terra. Et postea, quatuor animalia dixisse, Amen. Vbi iterum notandum est, per quatuor animalia (vt multi interpretantur)

tantur) intelligi quatuor Euangelistas: vel certè aliquos alios cùm Christo in cœlo regnantes. Hi ergo, quicunque tandem fuerint, suo applausu approbarunt orationem & gratiarum actionem, quæ fiebat ab iis, non solum, qui in cœlo, sed etiam qui in terra, & sub terra erant. Vnde idētidem sequitur, Sanctos in cœlo non ignorare, quæ apud nos fiunt.

II. ARGVMENTVM.

Ab exemplo Sanctorum in hac vita degentium.

16. SEcundum argumentum est tale. Quidquid conceditur Sanctis in hac vita degentibus, hoc multo magis conceditur Sanctis in cœlo regnantibus, præsertim si illorum statui non repugnet, sed potius consentaneum sit: At Sanctis in hac vita degentibus conceditur, vt cognoscant occulta aliorũ desideria, machinationes, & opera, etiam absentium: Ergo multo magis id conceditur Sanctis in cœlo regnantibus, cùm illorum statui non repugnet, sed

ſed conſentaneum ſit. Maior videtur per ſe nota. Minor probatur variis exemplis ex Scriptura deſumptis.

17. Primo, quia Samuel cognouit omnia, quæ erant in corde Saulis. 1. Regum 9. 19. *Et reſpondit Samuel Sauli dicens: Omnia, quæ ſunt in corde tuo, indicabo tibi. Et de aſinis, quas nudius tertius perdidiſti, ne ſollicitus ſis, quia inuentæ ſunt.*

18. Secundo, Eliſæus ſciuit omnia, quæ à famulo abſente erant perpetrata. 4. Reg. 5. 25. *Et dixit Eliſæus: Vnde venis Giezi? Qui reſpondit: Non iuit ſeruus tuus quoquam. At ille ait: Nonne cor meum in præſenti erat, quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tui? Nunc igitur accepiſti argentum, & accepiſti veſtes, vt emas olиueta, & vineas, & oues & boues, & ſeruos, & ancillas. Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini tuo, vſque in ſempiternum.*

19. Tertio, idem Eliſæus ſciebat omnia ſecreta conſilia Regis Syriæ, & reuelabat ea Regi Iſrael. 4. Regum 6. 8. *Rex autem Syriæ pugnabat contra Iſraël, conſiliumq; iniit cum ſeruis ſuis, dicens:*

In lo-

In loco illo, & illo ponamus insidias. Misit itaque vir Dei ad Regem Israel, dicens: Caue, ne transeas in locum illum, quia ibi Syri in insidiis sunt. Misit itaque Rex Israël ad locum, quem dixerat ei vir Dei; & præoccupauit eum, & obseruauit se ibi non semel, neque bis. Conturbatumque est cor Regis Syriæ pro hac re: & conuocatis seruis suis ait: Quare non indicatis mihi, quis proditor mei sit apud Regem Israël? Dixitque vnus seruorum eius: Nequaquam Domine mi Rex, sed Elisæus Propheta, qui est in Israël, indicat Regi Israël omnia verba, quæcunque locutus fueris in conclaui tuo.

20. Quarto, Daniel sciebat occultum somnium Nabuchodonosoris, & interpretationem illius. Dan 2.26. *Et dixit Rex Danieli: Putasne verè potes mihi indicare somnium, quod vidi, & interpretationem eius? Et respondens Daniel coram Rege ait: Mysterium, quod Rex interrogat sapientes, Magi, arioli, & aruspices nequeunt indicare Regi. Sed est Deus in cælo reuelans mysteria.* Qui etiam reuelauit Danieli, vt ibidem sequitur,

21. Quinto, Petrus Apoſtolus ſciebat occultam fraudem Ananiæ & Sapphiræ circa pretium agri. Act. 5. 1. *Vir quidam nomine Ananias cum Sapphira vxore ſua vendidit agrum; & fraudauit de pretio agri, conſcia vxore ſua: & adferens partem quandam, ad pedes Apoſtolorum poſuit. Dixit autem Petrus: Anania, cur tentauit Sathanas cor tuum, mentiri te Spiritui Sancto, & fraudare de pretio agri?* Omitto ſimilia exempla, quæ paſsim occurrunt.

22. Ex quibus omnibus ſic concludo: Si Samuel, Eliſæus, Daniel, Petrus, & alii potuerunt in hac vita mortali cognoſcere occulta conſilia, conatus, & actiones aliorum, etiam abſentium; certè poterunt & nunc cognoſcere, cùm in cœlo ſunt. Nec enim veriſimile eſt, in exilio fuiſſe melioris conditionis, quàm nunc ſint in patria: Et remotos à conſpectu Dei, cognouiſſe multa ex Dei reuelatione, quæ nunc in aula & præſentia Dei cogantur ignorare. Abſit. Reclamat bonitas Dei: reclamat recta ratio: reclamat exemplum viginti quatuor ſeniorũ, de quibus ſupra dictum eſt.

23. Di-

23. Dices, Ex toto hoc discursu nihil aliud sequitur, quàm quod huiusmodi cognitio, sicut in hac vita paucis concessa est, sic etiam in cœlo paucis concedi possit. Ex quo non licet inferre, quod omnibus in cœlo existentib. sit communis. RESPONDEO. Hoc optimè licet inferre, si diuinum consilium & prouidentiam in hac re spectemus. Nam quod Deus in hac vita solet paucis & raro concedere, per modum priuilegij transeuntis; hoc in altera cõcedit omnibus, per modum doni permanentis.

24. Exemplum habemus in Christo, cui speciatim in hac vita, pro breui tempore, quædam concessa sunt, quoad vsum & exercitium. Primo, vt facies eius splenderet sicut Sol (Matt. 17. 2.) Secundo, vt ambularet super aquas. (Matt. 14. 25.) Tertio, vt clausas ianuas penetraret. (Ioan. 20. 19.) Quarto, vt subito euanesceret ex oculis hominum, & quasi inuisibilis esset (Lucæ 24. 31.)

25. Hæc & similia concedentur omnibus Sanctis post diem iudicij. Tũc

enim habebunt corpora gloriosa, cum his quatuor dotibus, claritate, subtilitate, agilitate, & impassibilitate, vt docent Theologi in 4. dist. 44. & 49. De quibus exstant expressa Scripturæ testimonia. De claritate, Matthæi 13. 43. *Tunc iusti fulgebunt sicut Sol.* De impassibilitate, 1. Corinth. 15. 53. *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc immortalitatem.* De Agilitate Sap. 3. 7. *Fulgebunt iusti, & tanquã scintillæ in arundineto discurrent.* De omnibus simul, 1. Cor. 15. 44. *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione: seminatur in ignobilitate, surget in gloria: seminatur in infirmitate, surget in virtute: seminatur corpus animale, surget corpus spirituale.*

26. Igitur sicut hæ dotes corporis, quæ in hac vita paucissimis & rarissimè conceduntur, in cœlo omnibus cõcedentur, nõ ad breue tempus, sed perpetuo: sic etiam, seruata proportione, de dotibus animi dicendũ est. In hac vita paucis & raro conceditur, cognoscere occultas aliorum cogitationes & desideria; quod in cœlo commune est omni-

omnibus. In hac vita cõceſſum eſt Moſi & Paulo (vt multi putant) videre eſſentiam Dei: in cœlo, omnes vident. In hac vita Stephanus Protomartyr vidit Filium hominis ſtantem à dextris Dei (Act. 7. 55) in cœlo omnes fruuntur hac viſione. Et ſic de ſimilibus. Rationem huius rei clarius explicabo inferius, in IV. Argumento

III. ARGVMENTVM.

Ab exemplo Angelorum.

27. TErtium eſt hoc: Quidquid cõuenit Angelis ratione beatitudinis, hoc etiam conuenit aliis Sanctis in cœlo exiſtentibus, qui & ipſi beati ſunt: At Angeli, ratione beatitudinis, cognoſcunt ea, quæ apud nos geruntur: Ergo etiam alij Sancti in cœlo exiſtentes ea cognoſcunt.

28. Maior patet, quia Angeli, tametſi in natura differant ab aliis Sanctis, tamen in beatitudine non differunt, ſed æquales ſunt, iuxta illud Chriſti, Lucæ 20. 35. *Illi verò, qui digni habebuntur ſæculo illo, & reſurrectione ex mortuis,*

neque nubent, neque ducent vxores: neque enim vltra mori poterunt: æquales enim Angelis ſunt, & filij ſunt Dei. Ergo quidquid competit Angelis ratione beatitudinis, quatenus ſunt filij Dei; hoc etiam aliis competere neceſſe eſt, qui in eodem ſtatu ſunt.

29. Minor probatur, quia quod Angeli infallibiliter cognoſcant ea, quæ apud nos fiunt, præſertim internas preces, cõtritionem & pœnitentiam, hoc non habent ex ſolis naturæ viribus, (alioqui etiam Dæmones, qui in natura illis æquales ſunt, infallibiliter ea cognoſcerent, quod falſum eſt) ſed habẽt ex ſtatu beatitudinis. At in hoc ſtatu, vt dixi, non differunt ab aliis Sanctis. Ergo & alij Sancti, ratione ſui ſtatus, poſſunt idem præſtare.

30. Simile eſt in Conſiſtorio Imperatoris, in quo multi ſunt Conſiliarij. Tametſi enim alij ab aliis differant, quoad natiuam originem & nobilitatem, cùm alij nati ſint Comites, alij Barones, alij plebæi; omnes tamen æquales ſunt, quoad ſtatum, in quo verſantur, quia omnes ſunt in arcano Conſilio Im-

lio Imperatoris, & æqualem in dicenda ſententia libertatem & poteſtatem habent. Ex quo rectè ſequitur, quidquid ſecreti cognoſcit vnus, ratione ſui ſtatus, hoc etiam alios cognoſcere, qui in eodem ſtatu ſunt.

31. DICES, Quod Angeli cognoſcant noſtras orationes & neceſſitates, hoc non videntur habere ratione beatitudinis, ſed ratione officij. Cùm enim ex officio ſint cuſtodes hominũ, neceſſe eſt eos cognoſcere, quæ circa homines fiunt. RESPONDEO. Contrarium verũ eſt. Quod ex eo patet, quia ſi haberent notitiam illam ratione ſolius officij, iam ſoli Angeli cuſtodes, qui nobiſcum verſantur, haberent illã notitiam; non item reliqui, qui in cœlo ſunt. Hoc autem falſum eſt. Nam de illis, qui in cœlo ſunt, dictum eſt, Lucæ 15. 10. *Gaudium erit coram Angelis Dei ſuper vno peccatore pænitentiam agente.* Quod intelligendum eſt de Angelis in cœlo exiſtentibus, vt patet ex verbis præcedentibus, quę ſic habent: *Gaudium erit in cælo ſuper vno peccatore pænitentiam agente.* Hinc infero, ſi o-

mnes Angeli, siue in cœlo, siue in terra sint, cognoscunt internas nostras cogitationes & affectiones, quod non habeant eam notitiam ex eo præcisè, quia custodes nostri sunt, sed ex eo, quia beati sunt. Quod deinceps magis explicabo.

IV. Argumentum.

Ex natura & lege amicitiæ.

32. Quartum argumentum sic propono. Lex amicitiæ requirit, vt amicorum omnia sint communia, nō solum quoad bona externa, quibus se mutuo iuuant in necessitate, sed etiam quoad interna consilia & secreta, quæ sibi inuicem, quantum exigit cuiusque status & conditio, solent communicare Hanc legem non modo cōmendant Ethnici Philosophi, sed etiā Christus in Euangelio, cùm ait, Ioann. 15.15. *Iam non dico vos seruos, quia seruus nescit, quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis*. Cùm ergo Sancti in cœlo sint amici Dei, & intimè

timè cum illo coniuncti; lex amicitiæ requirit, vt Deus, qui omnia nouit, non patiatur amicos suos ignorare ea, quæ apud nos fiunt, præsertim orationes nostras, quæ ad ipsos diriguntur.

33. DICES, Si hoc argumentum cõuincit, planè sequitur, non solum Sanctos in cœlo cognoscere nostras orationes, sed etiam Sanctos in Limbo cognouisse. Nam & illi erant amici Dei, ac proinde Deus ex lege amicitiæ debebat illis reuelare orationes, quæ ad ipsos fundebantur.

34. RESPONDEO. Amicitia duplex est. Vna inter æquales, vt inter Principes, vel ciues, vel milites, vel agricolas. Altera inter inæquales, vt inter Deum & homines, inter Principem & inferiores Principe. Prior vocatur amicitia æqualitatis: posterior excellentiæ seu proportionis. De hac nos agimus. Igitur lex amicitiæ, quæ inter inæquales est, hoc requirit, vt bona amicorũ sint cõmunia, nõ simpliciter & absolutè, sed seruata proportione cuiusque status ac cõditionis. Hoc

patet primo in amicitia humana. Nam Princeps, qui habet varios amicos, quorum alij nobiles, alij plebæi ſunt; itemq; alij domeſtici, alij extranei; nõ tenetur ex lege amicitiæ, æqualiter omnibus ſua bona communicare, ſed vnicuique iuxta exigentiam ſui ſtatus ac ordinis.

35. Idem fit in amicitia diuina. Nam & Deus habet varia amicorum genera: Alios in hac vita mortali: alios in Limbo vel Purgatorio: alios in cœleſti beatitudine. Horum omnium ſtatus diuerſus eſt. Nam primi ſunt in ſtatu obſcuræ fidei (1. Corinth. 13. 12.) cũ periculo excidendi ab amicitia, ſi peccent. (Rom. 11. 20.) Secundi ſunt etiam in ſtatu obſcuræ fidei, ſed ſine periculo peccandi, vt quæſt. 3. concluſ. 4. explicatum eſt. Tertij ſunt in ſtatu claræ viſionis, quia Deum præſentes contemplantur, & omnis miſeriæ expertes ſunt (Apoc. 22. 5.)

36. Propter hanc ſtatuum diuerſitatem, Deus non ęqualiter communicat illis ſua bona, ſed ſeruat proportionem. Nam illis, qui in cœlo ſunt, imme

diatè

diatè donat ſeipſum per claram & intuitiuam viſionem diuinæ eſſentiæ, in qua omne bonum perfectiſsimè continetur. Cæteris verò non communicat ſeipſum clarè & immediatè, ſed obſcurè & mediatè: idq́; partim per creaturas, in quibus aliquo modo relucet ipſius bonitas & ſapientia (Rom. 1. 20.) partim per fidem, quam ex auditu percipiunt. (Rom. 10. 17.)

37. Hinc facile declarari iam poteſt, quod quærebatur, quare ſcilicet Sancti in cœlo cognoſcant noſtras orationes, quas Sancti in Limbo non cognoſcebant, cùm & illi eſſent amici Dei? Cauſa hæc eſt. Nam Sancti in cœlo clarè & intuitiuè vident diuinam eſſentiam, in qua, tanquam in viuo ſpeculo, creaturæ omnes repræſentantur. Sicut ergo is, qui ſpeculũ corporeum intuetur, clarè & diſtinctè videt, quæ in illo apparent; ſic Sancti, qui eſſentiam diuinam intuentur, clarè & diſtinctè vident creaturas in illo apparentes. Hoc intereſt, quod ſpeculum corporeum, quale apud nos eſt, naturaliter ac neceſſario oſtendat ea omnia, quæ

in ipſo repræſentantur, quia nō habet libertatem ſeu poteſtatem, vt quędam ex iis occultet, & quædam manifeſtet. At Deus, in quo omnes creaturæ, tanquam in viuo exemplari continentur, poteſt quaſdã nobis manifeſtare, quaſdam occultare, prout ipſi viſum eſt. Hinc à Theologis vocatur ſpeculum voluntarium. Omnes tamen Sancti in eo ſpeculo clarè intuẽtur, quæ aliquo modo ad ipſos pertinent; ac proinde etiam orationes, quæ ad ipſos funduntur.

38. Alia fuit ratio Sanctorum in Limbo exiſtentium. Nam illi non erant in ſtatu claræ viſionis, ſed in ſtatu obſcuræ fidei; ac proinde non poterant quicquam cognoſcere in eſſentia diuina, tanquam in ſpeculo repræſentante; ſed quidquid cognoſcebant, aliunde debebant accipere. Ac potiſſimum, vt ſupra dixi, ex triplici capite. Primo, ex ea notitia, quam ex hac vita ſecũ aſportauerãt. Secũdo, ex relatione aliorum hominum, qui ex hac vita ad illos veniebant. Tertio, ex colloquio Angelorũ, qui aliquando cõſolandi cauſa illos adi-

adibant. At ex nullo horum capitum poterāt semper & infallibiliter cognoscere orationes viuentiū. Non ex primo, quia Abraham ex ea notitia, quam secū ex hac vita in Limbū asportauerat, nō potuit scire, quid reliqui in hac vita degentes, post mortem ipsius, essent petituri. Nec ex secundo, quia qui ex hac vita veniebant ad Limbum, nō poterant Abrahamo referre, quid quisque oraret vel oraturus esset in hac vita. Nec ex tertio, quia Angeli nō semp erant in Limbo: Ergo nō semper poterant ibi manifestare, q̃d fieret in terra.

39. DICES, Saltem aliquando poterant. RESPONDEO. Hoc concedimus: Nec est contra nos. Dices 2. Deus poterat id præstare. Respondeo. Poterat quidem, sed non cōstat factum esse. Si tamen aduersarij factum esse contendant, nō repugnabimus; sed sic potius ratiocinabimur: Si Sancti in Limbo cognouerunt orationes viuentium ex peculiari Dei reuelatione, cur Sancti in cœlo non cognoscant? Quæ hactenus dicta sunt, deinceps authoritate Patrum confirmabimus.

V. AR-

V. Argumentum.

Ex authoritate Patrum.

40. Augustinus lib. 22. de Ciuit. Dei cap. 29. de hac re ita scribit: *Si Propheta Elisæus puerum suum Giezi absens corpore vidit accipiētem munera, quæ dedit illi Naaman Syrus; quanto magis Sancti videbunt omnia, etiam vnde sunt corpore absentes? Tunc enim erit perfectum illud, de quo loquens Apostolus: Ex parte, inquit, scimus, & ex parte prophetamus: cùm autem venerit, quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est.*

41. Ad hoc confirmandum profert illud 1. Corinth. *13.* 11. *Cùm essem paruulus, loquebar vt paruulus, sapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus. Quando autem factus sum vir, euacuaui, quæ erant paruuli. Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nūc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam, sicut & cognitus sum.* Et mox subiungit: *Si ergo in hac vita, vbi hominum mirabilium prophetia ita comparanda est illi vitæ, quasi paruuli ad iuuenem, vidit tamen Elisæus accipientem munera seruum suū,*

vbi

vbi ipse non erat: itáne, cum venerit, quod perfectum est, illi Sancti ad ea quæ videnda sunt, oculis corporeis, quibus Elisæus absens ad seruum suum videndum non indiguit, indigebunt? Nam secundum Interpretes 70. ista sunt ad Giezi verba Prophetæ: Nonne cor meum tecum ibat, & noui quod conuersus est vir de curru suo in obuiam tibi, & accepisti pecuniam? &c. Sicut autem ex Hebræo interpretatus est presbyter Hieronymus: Nonne cor meum, inquit, in præsenti erat, quando reuersus est homo de curru suo in occursum tui? Corde ergo suo se dixit hoc vidisse Propheta, adiuto quidem mirabiliter, nullo dubitāte, diuinitus. Sed quanto amplius tunc omnes munere isto abundabunt, cum Deus erit omnia in omnibus?

42. Prosper Aquitanicus libro 1. de vita contemplatiua, cap 4. *Hæc est contemplatiua vita beata, ad quam qui bonorum operum consummatione peruenerint, beatis Angelis similes erunt, & simul cum Deo suo sine fine regnabunt. Quod hic crediderunt, ibi videbunt, sui Creatoris substantiam mundis cordibus contemplantes. &c. Ibi eis exuberabit tanta lætitia, tanta cæle-*

cælestium gratia gaudiorum, ut & remuneratori suo pro tantis muneribus gratias agant, & nullum fastidium ex ipsa affluentium bonorum perceptione sustineant. Ibi ita patebunt singulorum singulis mentes, sicut corporalibus oculis subiacent facies corporales. Et infra: *Nec latebit tam perfectè beatos aliquid secretorũ, qui quod est longè præstantius, ipsum visuri sunt Deum.*

43. Gregorius Magnus lib. 4. Dial. cap. 33. *Quia in illa æterna hæreditate omnes communi claritate Deum conspiciũt, quid est, quod ibi nesciant, vbi scientem omnia sciunt?*

44. Beda ad cap. 16. Lucæ: *Qui creatoris sui claritatem vident, nihil in creatura agitur, quod videre non possint.* Cui simile est illud Alcuini de diuinis officiis, cap. 39. *Nec dubitandum est, fideliũ petitiones à spiritibus iustorum sciri, quia qui intus claritatem Dei vident, non est credendum, quia sit aliquid foris, quod ignorent.* Plura testimonia citabo quæst. 12.

Soluun-

Soluuntur obiectiones aduersariorum.

45. SVpereſt, vt excutiantur teſtimonia Scripturæ contra nos allata. Primum eſt 3. Reg. 8. 39. *Tu noſti ſolus cor omnium filiorum hominum.* Reſpondeo. Multa ſoli Deo tribuuntur, quæ etiam aliis cõueniunt, ſed diuerſo ſenſu. v. g. Solus Deus dicitur bonus (Mat. 19. 17.) Solus iuſtus. (2. Machab. 1. 25.) Solus pius. (Apocal. 15. 4.) Solus potẽs & immortalis (1. Timot. 6. 15. Solus faciens mirabilia. (Pſal. 71. 18.) Et tamen hæc omnia conueniunt etiam hominibus: non quidem per eſſentiam, vt Deo, ſed per participationem. Nam Deus iſta omnia habet à ſe: homines à Deo. Idẽ eſt in noſtro caſu. Solus Deus dicitur noſſe corda hominum, quia ſolus ex ſe nouit. Nihilominus & alij poſſunt noſſe, non quidem ex ſe & virtute, ſed accepta à Deo cognitione aut reuelatione.

46. Alterũ eſt Eccleſiaſtę 9. 5. *Viuẽtes ſciunt ſe morituros: mortui vero nihil norunt amplius.* In quem locum ſic ſcribit Luthe-

Lutherus: *Salomon ſentire videtur, mortuos ſic dormire, vt prorſus nihil ſciant. Et plane credo non eſſe in Scriptura locum fortiorem pro mortuis dormientibus, & nihil intelligentibus rerum noſtrarum, contra Sanctorum inuocationem.* RESPONDEO. Quid ſentiat Salomon, ex pleno contextu petendum eſt, qui ſic habet: *Nemo eſt, qui ſemper viuat, & qui huius rei habeat fiduciam. Melior eſt canis viuus leone mortuo. Viuentes enim ſciunt ſe eſſe morituros: mortui verò nihil nouerunt amplius, nec habent vltra mercedem.* Q. D. Si ſpectemus negotium æternæ ſalutis, de eo in hac vita laborandum eſt, nõ poſt mortem. Nam hæc vita vtilior eſt ad merendum, quàm tempus poſt mortem. Quamdiu enim hic viuimus, cogitamus nos morituros, ac proinde poſſumus agere pœnitentiam, quod mortui non poſſunt. Nam mortui nullum amplius norunt remedium, quod poſſit illis prodeſſe ad vitæ emendationẽ, aut quo poſſint mereri aliquid apud Deum. Vide quę ſupra dicta ſunt quæſt. 3 concl. 3.

47. Tertium eſt Iob 14, 21. *Siue nobiles fue-*

les fuerint filij eius, siue ignobiles, non intelliget. RESPONDEO. Gregorius lib. 12. Moralium cap. 14. interpretatur hunc locum de hominibus carnalibus, qui in hac vita valde solliciti sunt de suis filiis: & post hanc vitam, quando sunt in inferno, nihil prodest illis filiorum status aut conditio, quia tunc nesciunt, an filij bene vel male se gerant in hac vita. Verba Gregorij sunt hæc: *Sicut hi, qui adhuc viuentes sunt, mortuorum animæ quo loco habeantur, ignorant: ita mortui vitam in carne viuentium post eos qualiter disponatur, nesciunt. Quod tamen de animabus sanctis sentiendum non est, quia quæ intus omnipotentis Dei claritatem vident, nullo modo credendum est, quia foris sit aliquid, quod ignorent. Sed carnales quique, quia amorem præcipuum filiis impendunt, hoc eos beatus Iob nescire postmodũ asserit, quod hic vehementer amauerunt: vt, siue nobiles, siue ignobiles sint filij, nesciant, quorum eos semper cura fatigabat.*

48. Quartum est Isaię 63. 16. *Abraham nesciuit nos, & Israël ignorauit nos.* RESPONDEO. Ex hoc loco nihil aliud

liud possunt colligere aduersarij (quãtum attinet ad præsentem quæstionẽ) quam quod Abraham & Iacob, tunc temporis ignorauerint, quid in hac vita gereretur. Quod, etsi concedatur, non est contra nos. Nam Abraham & Iacob nõ erant tunc in cœlesti gloria, sed in Limbo. Nos autem hic disputamus de Sanctis in cœlesti gloria existentibus.

49. An autem ille sit sensus istius loci, merito quæri potest. Videtur alius esse, vt patet ex antecedentibus & cõsequentibus, quæ sic habẽt: *Attende de cælo, & vide de habitaculo sancto tuo, &c. Tu enim Pater noster, & Abraham nesciuit nos, & Israël ignorauit nos: Tu Domine Pater noster, redemptor noster, à sæculo nomen tuum.* Q. D. Merito confugimus ad te, ô Pater cœlestis, quia Abraham & Iacob non possunt nos liberare, sed tu solus. Vel, vt Hieronymus interpretatur, Abraham & Iacob non agnoscunt nos amplius pro suis filiis, propter peccata nostra.

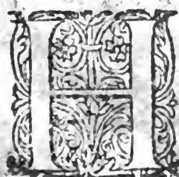
50. Quod attinet ad Caluinum, ego vicissim quæro, an Paulus habuerit

tam

tam longas aures, vt ad illam Christi vocem porrigerentur: *Saule Saule, quid me persequeris?* præsertim cùm Caluinus dicat, Christum in cœlo existentem hanc vocem emisisse. Item, an Stephanus habuerit oculos tam perspicaces, vt potuerit dicere: *Video cælos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei.* Addo, Sanctos in cœlo non indigere oculis & auribus corporalibus ad cognoscendum ea, quæ apud nos geruntur, sicut nec Angeli indigent. Sufficit notitia intellectiua, quam habent ex intuitu diuinæ essentiæ, vt dictum est.

SEXTA QVÆSTIO.

An Sancti intercedant pro nobis?

1.
Ic dissentiunt aduersarij. Nam Philippus Melãch. in Apologia

 Confes-

Confeßionis Auguſtanæ, art. 21. docet hæc tria. Primo, conſtare ex Scripturis, quod Angeli orent pro nobis. Secundo, Non conſtare ex Scripturis, quod alij Sancti orent pro nobis. Tertio; *Si tamen orant pro nobis*, non orare niſi generatim pro Eccleſia. Aliter ſentiunt Rex Angliæ in Monitoria Præfatione, & Guilielmus Toskerus in Duello. Aiunt, *Sanctos* nec generatim, nec ſpeciatim pro nobis orare. Ratio illorum eſt, quia gaudium cœleſte, quo fruuntur in cœlo, non permittit illos cogitare de nobis, aut ad res noſtras attendere. Eſt enim tantum gaudium, vt plane auocet mentem à rebus inferioribus, & fixam teneat in contemplatione ſolius diuinitatis, cuius aſpectu perfruuntur.

2. Catholici ſic ſtatuunt. Primo, Angelos non ſolum generatim, ſed etiam in cauſis ac neceſsitatibus particularibus, noſtri curam gerere, & pro nobis orare. Hoc patet primo ex illo Zachariæ 1. 12. *Reſpondit Angelus Domini, & dixit: Domine exercituum vſquequo tu nõ miſereberis Ieruſalem & vrbium Iuda,*

qui-

quibus iratus es? iste iam septuagesimus annus est. Vbi orat Angelus pro restauratione Ierusalem & aliarum vrbium, quæ tempore captiuitatis Babylonicę fuerant à Nabuchodonosore deuastatæ.

3. Deinde ex iis Scripturæ locis, vbi Angeli dicũtur nostras orationes Deo offerre, vt Tobiæ 12.12. & Apocal. 8.3. Nam eo ipso, quod nostras orationes Deo offerunt, censentur etiam suas adiungere, vt nostræ facilius à Deo exaudiantur.

4. Præterea ex Daniele cap. 10. vbi introducuntur quatuor Angeli, quorum vnus erat princeps Persarum; alter Græcorum; tertius captiuorum in Perside; quartus populi Dei. Singuli gerebant curam eorum, quos habebant sibi commissos. Denique ex aliis locis, vbi agitur de custodia Angelorum.

5. Secundo statuunt, Sanctos qui olim in Limbo erant, vt minimum generatim orasse pro viuentibus. Hoc supra ostensum est exemplo Oniæ & Ieremiæ, qui orarũt pro populo & tem-

plo Iudæorum, (libr.2.Machab.c.15.v. 12. & ſeqq.)

6. Tertio, Sanctos qui nunc in cœlo ſunt, orare pro nobis in particulari, ſicut & Angeli faciunt. Nam ſicut Angeli offerunt orationes noſtras Deo, ſic & ipſos facere, ſupra demonſtratũ eſt exemplo viginti quatuor ſeniorum. (Apoc.5.8.)

7. Accedit ratio, quæ ſumitur ex duobus principiis. Vnum eſt, quod Sancti in cœlo ſigillatim cognoſcant noſtras neceſſitates, vt dictum eſt. Alterum, quod vinculo charitatis & beneuolentiæ nobis coniuncti ſint. Sumus enim membra vnius Eccleſiæ Chriſti: Illi quidem membra Eccleſiæ triumphãtis in cœlo: nos autem, militantis in terra. Sicut ergo illi, qui in hac vita nobiſcum agunt, & nobis charitate coniuncti ſunt, libenter nos iuuant in noſtris neceſſitatibus; ſic etiam de Sãctis in cœlo, & quidem potiori iure, ſentiẽdum eſt. Non enim minus illi nos amant, quàm qui in terris ſunt.

8. Et ſanè, ſi diues Epulo in inferno fuit ſollicitus pro fratribus ſuis, quanto ma-

to magis Sancti in cœlo pro nobis? Et, si Onias & Ieremias, cùm nondum essent beati, orabant pro populo Iudæorum, quanto magis nunc, cùm beati sunt, pro omnibus orare putandum est?

9. Idem docent antiqui Patres. Origenes hom. 3. in Cantica: *Omnes Sancti, qui de hac vita decesserunt, habentes adhuc charitatem erga eos, qui in hoc mũdo sunt, si dicantur curam gerere salutis eorum, & iuuare eos precibus suis atque interuentu suo apud DEVM, non erit inconueniens. Scriptum est enim in Machabæorum libris ita: Hic est Ieremias Propheta Dei, qui semper orat pro populo.*

10. Athanasius de interpretatione Psalmorum ad Marcellinum: *Verùm cauendum, ne quis Psalmos sæcularibus ad loquendum verbis ornet, néue conetur dictiones immutare, aut omnino aliud pro alio substituere, sed simpliciter, vt scripta sunt, recitet & psallat, vt Sancti, qui ista verba suppeditarunt, sua esse agnoscentes, comprecentur nobiscum, vt potius Spiritus Sanctus, qui ita locutus*

est in Sanctis, conspiciens ibi sua verba resonare, nostram operam coadiuuet.

11. Gregorius Nyssenus oratione funebri in Meletium Episcopum: *In adytis ac penetralibus sacerdos est, in interioribus veli, quo præcursor pro nobis ingressus est Christus. Reliquit carnis tegumentum: non amplius signo & vmbræ cœlestiũ seruit, sed in ipsam rerum imaginem intuetur: non amplius per speculum, atque per transennam & ænigma, sed ipse facie cum facie collata intercedit apud Deum. Intercedit autem pro nobis, & pro populi erratis.*

12. Cyprianus libro 1. Epist. 1. ad Cornelium, in fine: *Memores nostri inuicem simus, concordes atque vnanimes, vtrobique pro nobis semper oremus, pressuras atque angustias mutua charitate releuemus. Et si quis hinc nostrum prior diuinæ dignationis celeritate præcesserit, perseueret apud Deum nostra dilectio, pro fratribus & sororibus nostris apud misericordiam Patris non cesset oratio.*

13. Hieronymus contra Vigilantiũ cap. 3. *Dicis in libello tuo, quod dum viuimus, mutuo pro nobis orare possumus; post-*

quam

quam autem mortui fuerimus, nullius ſit pro alio exaudienda oratio; præſertim cum Martyres, vltionem ſui ſanguinis obſecrãtes, impetrare non quiuerint. Si Apoſtoli & Martyres, adhuc in corpore conſtituti, poſſunt orare pro cæteris, quando pro ſe adhuc debent eſſe ſoliciti; quanto magis post coronas, victorias & triumphos? Vnus homo Moſes ſexcentis millibus armatorum impetrat à Deo veniam: & Stephanus, imitator Domini ſui, & primus Martyr in Chriſto, pro perſecutoribus veniam deprecatur: & postquam cum Chriſto eſſe cæperint, minus valebunt? Paulus Apoſtolus ducentas ſeptuaginta ſex ſibi dicit in naui animas condonatas: & postquam reſolutus eſſe cæperit cum Chriſto, tunc ora clauſurus est, & pro iis, qui in toto orbe ad ſuum Euãgelium crediderunt, mutire non poterit?

14. Auguſtinus in expoſitione Pſalmi 85. ſub finem: *Dominus noster Ieſus Chriſtus adhuc interpellat pro nobis. Omnes Martyres, qui cum illo ſunt, interpellant pro nobis. Non tranſeunt interpellationes ipſorum, niſi cum tranſierit gemitus noster.*

15. Nec deſunt aduerſarij, qui idem

 ſen-

sentiant. Lutherus in responsione ad condemnationem doctrinalem Louaniensium: *Non negaui vnquam, nos meritis & precibus Sanctorum quantumlibet imperfectis iuuari, &c.* (Tomo 1. Ienensi, Anno 1564. pag. 472.)

16. Ioannes Oecolampadius ad Sermonem Chrysostomi de Iuuentio & Maximo Martyribus: *Sancti in cælis sua adhuc charitate flagrantes, non desinunt pro nobis intercedere.*

17. Philippus Melanchthon in Locis communibus Manlij fol. 151. *Dicam tibi manifestum testimonium ex nouo Testamento, probans quod mortui sint solliciti de Ecclesia & nobis. Ita enim ait Matthæus: Helias & Moses loquebantur cum Christo de rebus futuris. Non dubium est, quin Sancti ipsi, qui sunt in cælo, nostri cura in terra viuentium afficiantur.*

18. Ioannes Brentius ad cap. 16. Lucæ: *Ergóne mortui intercedunt pro viuis? Certè negari non potest, quin hi, qui viuũt cum Christo, bene cupiant Ecclesiæ & membris eius. Si enim Angeli orant pro nobis, quemadmodum Zacharias testatur, & si Christus ipse apud Patrem pro nobis intercedit,*

cedit, quomodo non & Sancti afficerentur erga nos in Christo & per Christum charitate, & optarent nobis à Deo fælicia quæque?

19. Ratio autem, quæ initio in contrarium allata est, in ipsos authores retorqueri potest. Nam si visio diuinitatis, & gaudiũ quod ex ea sequitur, obstarent, quo minus Sancti possint nostri curam gerere, & ad res nostras attendere; plane sequeretur, nec Christum secundũ humanitatem, nec Angelos custodes, cùm & ipsi videant diuinitatem, & cœlesti gaudio perfruantur, posse curam nostri gerere, nec ad res nostras attendere. Quod tamen nemo dixerit.

SEPTIMA QVÆSTIO.

An liceat inuocare Sanctos in cœlo existentes?

1. TAmetsi aliqui ex aduersariis cõcedant, Sanctos pro nobis orare seu intercedere, vt iã ostensum est; negãt tamẽ rectè à nobis inuocari posse. Quare? quia putant hãc inuocationẽ

vel

vel cedere in iniuriam Dei, vel in iniuriam Christi, vel esse signum diffidentiæ, vel aliquid simile. Quæ omnia refutabimus in sequentibus quæstionibus. Nunc generatim ex dictis sic concludo: Si Sancti intelligunt nostras orationes, & pro sua charitate parati sunt nos iuuare, & apud Deum pro nobis intercedere; cur nobis non liceat ab ipsis petere, vt hoc faciant? Petierunt hoc maiores nostri ante nos, vt q. 12. demonstrabo.

2. Et habemus exemplum in Scripturis. Nam Apoc. 1.4. sic legimus: *Ioannes septē Ecclesiis, quæ sunt in Asia. Gratia vobis & pax ab eo, qui est, & qui erat, & qui venturus est: & à septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt: & à Iesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum.* Quo loco Ioannes precatur fidelibus in Asia, pacem & gratiam à Deo Patre, à septē Angelis, & à Christo Iesu Redemptore nostro. Vnde sic argumentor: Sicut illi inuocant Deū & Christum, qui à Deo & Christo petunt aliquod bonū spirituale, siue pro se, siue pro aliis; sic etiam inuocāt Angelos,

gelos, qui ab Angelis petunt aliquod bonum ſpirituale: At Ioannes pro fidelibus in Aſia petit aliquod eiuſmodi bonum, nempe pacem & gratiam, non ſolum à Deo & Chriſto, ſed etiam ab Angelis: Ergo inuocat Deum, Chriſtum, & Angelos.

3. Diuerſo tamen modo ab illis petit. A Deo, tanquam authore omnium bonorum. Iacobi 1.17. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum, apud quē non eſt transmutatio.* A Chriſto, tanquā ab eo, qui per ſuam mortem meruit nobis omne bonum ſpirituale. Epheſ. 1.3. *Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui benedixit nos in omni benedictione ſpirituali in Chriſto,* id eſt, per merita Chriſti. Ab Angelis, tanquam ab iis, qui in eiuſmodi negotio curam noſtri habent. Hebr. 1.14. *Omnes ſunt administratorij ſpiritus, in miniſterium miſſi propter eos, qui hæreditatem capient ſalutis.*

4. DICES, Per ſeptem ſpiritus, de quibus loquitur Ioannes, non intelliguntur Angeli, ſed Spiritus Sanctus ſepti-

septiformis, qui confert nobis septem dona: Vel certè, dona ipsa, quæ à Spiritu Sancto conferuntur. Respondeo, Ita aliqui putant. Sed alij rectius intelligunt septem Angelos, quorum frequens in Scriptura mentio est. Ratio sumitur ex illis verbis: *Qui in conspectu throni Dei sunt* Nam ista verba, si vsum Scripturæ spectes, conueniunt illis tantum, qui Deo assistunt & minstrant, quales sunt Angeli, vt patet Tobiæ 12. 15. *Ego sum Raphaël Angelus, vnus ex septem, qui astamus ante Dominum*. Et Apoc. 8. 2. *Vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei* Et alibi sæpius.

5. At nusquam legimus, quod Spiritus S. aut dona Spiritus Sancti dicantur esse in conspectu throni Dei. Imo absurdè loqueretur, qui diceret, Spiritum S. esse in conspectu throni Dei, cũ ipse sit Deus, & sedeat in throno Dei, in cuius conspectu sunt Angeli. Æquè absurdè loqueretur, qui diceret, dona Spiritus S. esse in cõspectu throni Dei, cùm eiusmodi dona sint in nobis, qui in hac vita degimus, & ꝓcul absumus à conspectu throni Dei. Vide Riberam ad cap. 1. Apoc.

OCTA-

OCTAVA QVÆSTIO.

An Inuocatio Sanctorum fiat sine iniuria Dei?

1. ADuersarij ex hoc capite sic argumentantur: solus Deus vult inuocari, iuxta illud Deut. 6. 13. & Matth. 4. 10. *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies.* Ergo Catholici faciunt iniuriam Deo, quando inuocant Sanctos.

2. RESPONDEO 1. Hoc argumentũ retorqueri potest in aduersarios, hoc modo: Solus Deus vult inuocari, iuxta Scripturam citatã: Ergo aduersarij faciunt iniuriã Deo, qui inuocãt Sanctos in hac vita existentes. Et Apostolus fecit iniuriam Deo, cùm scripsit Thessalonicensib: *Fratres orate pro nobis.* Et similiter Iacobus, cũ Christianos hortatus est: *Orate pro inuicem, vt saluemini.*

3. Respondeo 2. Illa verba: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies,* sic debent intelligi: Non adorabis falsos Deos, sicut gentiles faciũt, sed vnũ verum

rum Deum, cui soli, tãquam vero Deo, diuinum cultum exhibebis. Qui sensus clarè exprimitur, Exodi 20 3. *Non habebis Deos alienos coram me: Non adorabis eos, neque coles. Ego sum Dominus Deus tuus.*

4. Sicut ergo contra hoc præceptũ non peccant illi, qui petunt suffragia viuentium in terra: ita nec illi, qui petunt suffragia viuentium in cœlo. Et ratio est, quia neutri adorant eos, tanquam Deos, sed petunt intercessioné eorum apud verum Deum. At petere intercessionem apud verum Deum, nõ est colere aut adorare falsos Deos. Sicut petere intercessionem Aulicorum apud Imperatorem, non est, colere Aulicos, tanquam Imperatores; sed tanquam amicos & domesticos Imperatoris. Res vulgo nota est.

NONA QVÆSTIO.

An Inuocatio Sanctorum fiat sine iniuria Christi?

1. NOn fieri, probant aduersarij hoc modo: Christus est vnicus Mediator noster, per quem habemus accessum ad Patrem. (Ephes. 2. 18. & 1. Timoth. 2. 5.) Ergo non est recurrendum ad Sanctos. Hoc enim cedit in iniuriam Christi, quasi ipsius intercessio non sufficiat, sed egeat auxilio Sanctorum.

2. RESPONDEO. 1. Hoc argumentũ æquè procedit de Sanctis huius vitæ, ac alterius. Si ergo ꝓpterea, quia Christus est vnicus Mediator noster, non liceret recurrere ad Sanctos in cœlo existentes; non liceret eadem ratione recurrere ad eos, qui nobiscum viuũt; quod tamen est contra aduersarios. Si autem sine vlla iniuria Christi Mediatoris possumus inuocare Sanctos nobiscum degentes (vt reuera possumus) cur non similiter Sanctos in cœlo triũ-

phantes? Non enim apparet, cur hoc magis ſit Chriſto iniurioſum, quàm illud.

3. RESPONDEO 2. Chriſtus dicitur vnicus Mediator noſter, non quia ſolus eſt, ſed quia principalis eſt. Et quidem quatuor ob cauſas eſt principalis. Primo, quia non tantum officio, ſed etiam natura Mediator eſt, ſeu medius inter Deum & hominem, cùm vtriuſque naturæ ſit particeps. Secundo, quia nos Deo reconciliauit, non deprecando tantum, ſed condignũ pretium & ſatisfactionem exhibẽdo. Tertio, quia hoc fecit ex propriis. Habebat enim vim illam ex ſe, id eſt, ex natura ſuæ perſonæ. Quarto, quia eſt Mediator omnium, quantum eſt ex parte ipſius. Pro omnib. enim mortuus eſt.

4. At Sancti ſunt tantum Mediatores ſecundarij, quia nec ex propriis reconciliant nos Deo: nec per modum ſolutionis, ſed deprecationis; neq; reſpectu omnium, ſed aliquorum. Rectè tamen dicuntur Mediatores, quia verè intercedunt pro nobis deprecãdo, & Dei dona nobis impetrando. Sicut Moſes

Moſes dicitur Sequeſter & medius inter Deum & populum (Deut 5.5.) quia ſcil. pro populo ad Deum locutus eſt, & pactum Dei ad populum detulit.

5. Neq; hæc interceſſio, ſeu mediatio, vt ita dicam, vllo modo obſcurat officiũ Mediatoris Chriſti. Primo, quia interceſſio viuentium in terris non obſcurat illud, vt dictum eſt: Ergo nec interceſſio Sanctorum in cœlo exiſtentium. Secundo, quia ſicut nos pro nobis ipſis poſſumus orare Deum, ſine iniuria Chriſti; ſic Sancti nobiſcum poſſunt idem præſtare. Adhibentur enim quaſi comprecatores, vt noſtris orationibus ſuas adiungant. Tertio, quia omnem vim intercedendi & impetrãdi, quam habent, acceperunt ex meritis Chriſti Vnde potius ad honorem ipſius cedit, quod ipſe ſit principalis Mediator, & alij ſint ſecundarij, qui ab ipſo in omnibus dependeant. Sicut cedit ad honorem Regis, quod alij omnes, ſi quid recte faciunt in Republica, ipſius imperio & authoritate faciant.

DECIMA QVÆSTIO.

An Inuocatio Sanctorum ſit ſignum diffidentiæ?

1. AFfirmant aduerſarij; Quia videmur diffidere de bonitate Dei, quando ad Sanctos confugimus, præſertim cùm ipſe paratus ſit nos iuuare: Et hortetur nos Apoſtolus, vt cum fiducia ad eum accedamus. (Heb. 4. 16.)

2. Catholici contra ſentiunt. Primo, quia ſicut Paulus Apoſtolus non diffidebat de bonitate Dei, quando petebat ſuffragia viuentium in terra; ita neque nos, quando petimus ſuffragia viuentium in cœlo. Secundo, quia licet Deus paratus ſit nos audire, quando ſoli illum accedimus, tamen magis paratus eſt, quando cum amicis ipſius, illum accedimus,

3. Et ſanè in hac re imitamur exempla Scripturæ. Nam Iob 42. 8. dicit Deus ad amicos Iob: *Ite ad ſeruum meũ Iob, & offerte holocauſtum pro vobis. Iob autem ſeruus meus orabit pro vobis: faciem*

eius

us ſuſcipiam, vt non vobis imputetur ſtul tia.

4. Item, Geneſ. 20. 7. dicit Deus ad bimelech Regem Geraræ: *Nunc er o redde viro ſuo* (id eſt, Abrahamo) *v orem, quia Propheta eſt, & orabit pro te, vines.*

5. Item, Act. 7. 59. Stephanus ora it pro perſecutoribus ſuis, inter quos rat Saulus: *Domine, ne ſtatuas illis hoc eccatum.* Et exauditus eſt. Vnde Au uſtinus ſerm. 1. de Sanctis: *Si Stepha us non oraſſet, Eccleſia Paulum non habe et.* In his exemplis nullum eſt ſignum iffidentiæ.

VNDECIMA QVÆSTIO.

An ideo non liceat inuocare San ctos, quia non habemus de hac re præceptum diuinum?

SIc ſentiunt aliqui ex aduerſariis, & nominatim Sacellanus Regis Angliæ in Reſponſione ad Apologiã Cardinalis Bellarmini. Et probant ex

DECIMA QVÆSTIO.

An Inuocatio Sanctorum sit signum diffidentiæ?

1. Affirmant aduersarij; Quia videmur diffidere de bonitate Dei, quando ad Sanctos confugimus, præsertim cùm ipse paratus sit nos iuuare: Et hortetur nos Apostolus, vt cum fiducia ad eum accedamus. (Heb. 4. 16.)

2. Catholici contra sentiunt. Primo, quia sicut Paulus Apostolus non diffidebat de bonitate Dei, quando petebat suffragia viuentium in terra; ita neque nos, quando petimus suffragia viuentium in cœlo. Secundo, quia licet Deus paratus sit nos audire, quando soli illum accedimus, tamen magis paratus est, quando cum amicis ipsius, illum accedimus,

3. Et sanè in hac re imitamur exempla Scripturæ. Nam Iob 42. 8. dicit Deus ad amicos Iob: *Ite ad seruum meũ Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob autem seruus meus orabit pro vobis: faciem*

eius

eius suscipiam, vt non vobis imputetur stultitia.

4. Item, Genes. 20. 7. dicit Deus ad Abimelech Regem Geraræ: *Nunc ergo redde viro suo* (id est, Abrahamo) *vxorem, quia Propheta est, & orabit pro te, & viues.*

5. Item, Act. 7. 59. Stephanus orauit pro persecutoribus suis, inter quos erat Saulus: *Domine, ne statuas illis hoc peccatum.* Et exauditus est. Vnde Augustinus serm. 1. de Sanctis: *Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet.* In his exemplis nullum est signum diffidentiæ.

VNDECIMA QVÆSTIO.

An ideo non liceat inuocare Sanctos, quia non habemus de hac re præceptum diuinum?

1. SIc sentiunt aliqui ex aduersariis, & nominatim Sacellanus Regis Angliæ in Responsione ad Apologiã Cardinalis Bellarmini. Et probant ex

illo Deut. 12. 32. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito.*

2 Sed errant. Nam multa ſunt, quę legitimè fieri poſſunt, & tamen à Deo præcepta non ſunt. Cuiuſmodi ſunt hæc. 1. Seruare virginitatem. 2. Dare omnia pauperibus. 3. Sæpius quotidie flexis genibus orare. 4. Sacros Ordines ſuſcipere. 5. Agros colere, aut mercaturam exercere.

3. Nec deeſt luculentum exemplũ in Scriptura. Nam legimus apud Ieremiam c. 35. Rechabitas cum tota ſua poſteritate ſemper abſtinuiſſe à vino, nunquam ędificaſſe domos, nec plantaſſe vineas; ideoq; à Deo fuiſſe cõmendatos: Et tamen nullo præcepto diuino ad id præſtandum erant obligati, ſed tantum humano.

4. Illud porro ex Deut. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito,* non debet generatim accipi pro quacunque re, quã facimus; ſed ſpeciatim pro ſacrificio, vt ſenſus ſit: Quod tibi præcipio, hoc tantum offerto in ſacrificium, & non aliud. Videatur textus illius loci.

DVO-

DVODECIMA QVÆSTIO.

An Inuocatio Sanctorum fuerit vsurpata in primitiua Ecclesia?

1. NEgant aduersarij: Et inter se dissentiunt. Nã Philippus Melanchthon in Apologia Confessionis Augustanæ art. 21. dicit veteres Scriptores ante Gregorium, nullam fecisse mentionem inuocationis Sanctorum. At Kemnitius in Examine Concilij Tridentini, sess. 22. affirmat inuocationẽ Sanctorum cœpisse post tempora Augustini, qui vixit ducentis fere annis ante Gregorium. Et in eodem Exam. sess. 25. ait, authorem inuocationis B. Mariæ fuisse Petrum Gnaphæum, circa annum Christi 480.

2. Quæ omnia apertè falsa sunt. Nã & ipse Augustinus, & alij Augustino antiquiores disertè scribunt de inuocatione Sanctorum, vt patet ex ipsorum verbis & testimoniis, quæ sequuntur.

3. Origenes in Tractatu, qui inscribitur Threni seu planctus: *Incipiam me genibus prosternere, & deprecari vniuersos Sanctos, vt mihi, non audenti petere Deum propter nimietatem peccati, succurrant. O Sancti Dei, vos lachrymis & fletu pleno dolore deprecor, vt procidatis misericordiis eius pro me misero, &c.*

4. Nectarius Constantinopolitanus oratione de S. Theodoro Martyre: *O splendor Martyrum, & decus Sanctorum. O verè Dei donum. O custos & inuictissime defensor fidelium, ne obliuiscaris nostræ paupertatis & humilitatis; sed semper pro nobis intercedere ne te pigeat, ô vir imprimis admirande, &c.*

5. Ephrem Serm. de sanctis Martyribus: *Precamur beatißimi Martyres, qui pro Domino Saluatore, proq; illius charitate sponte tormenta subiistis, atque adeo familiarius Deo coniuncti estis, vt pro nobis miseris, & peccatoribus, & negligentiæ squalore sordentibus Dominum interpellare dignemini, vt superueniat in nos gratia Christi, quæ corda nostra radio sanctæ charitatis illustret, &c.*

6. Gregorius Nazianzenus oratione in

ne in Cyprianum, in fine: *Tu verò nos ab alto propitius respice, nostrumq; sermonem ac vitam dirige, & sanctum ouile hoc pasce, aut vna rege, ac reliqua, quantũ possibile est, ad meliora dispone, molestosque lupos, syllabarum & verborum venatores illos abige: ac sanctæ Trinitatis, cui nunc astas, splendorem nobis perfectiorem & clariorem gratificare, quam adoramus, quam glorificamus, &c.*

7. Item oratione in laudem Basilij Magni in fine: *Tu autem sacrum ac diuinum caput, ex alto nos respice, & carnis stimulum, instructionem nostram à Deo nobis datam, aut tuis siste precibus, aut fortiter me ferre persuade, totamq; vitam nobis in melius permuta, &c.*

8. Gregorius Nyssenus oratione in laudem Sancti Theodori Martyris, circa finem: *Multorum beneficiorum indigemus: intercede ac deprecare pro patria apud communem Regem & Dominũ, &c. Timemus afflictiones: expectamus pericula: non longè absunt scelesti Schytæ, bellum aduersum nos parturientes. Vt miles, propugna pro nobis: Vt Martyr, pro conseruis vtere libertate loquendi, &c. Pete pacem,*

vt hi publici conuentus non desinant: ne debacchetur atq́ grassetur aduersus templa altariave rabiosus & sceleratus barbarus: ne conculcet sancta profanus & impius. Nos enim etiam, quod incolumes & integri conseruati sumus, tibi beneficium acceptum referimus. Petimus autem etiã futuri temporis præsidium atque securitatem. Quod si maiori etiam opus fuerit aduocatione ac deprecatione, fratrum tuorũ Martyrum coge Chorum & cum omnibus vnà deprecare. Multorum iustorum preces, multitudinum ac populorum peccata luant. Admone Petrum, excita Paulum, &c.

9. Ambrosius in libro de Viduis, circa medium: *Obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidiũ dati sunt: Martyres obsecrandi, quorum videmur nobis quoddam corporis pignore patrocinium vendicare. Possunt pro peccatis rogare nostris, qui proprio sanguine, etiam si qua habuerunt peccata, lauerunt. Isti enim sunt Dei Martyres, nostri præsules, speculatores vitæ, actuumq́ nostrorum. Non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere, &c.*

10, Hie-

10. Hieronymus epist. 27. ad Eustochiam Virginem de Epitaphio Paulæ matris, c. 14. *Vale, ô Paula, & cultoris tui vltimam senectutem orationibus iuua. Fides & opera tua Christo te sociant: præsens facilius, quod postulas, impetrabis.*

11. Chrysostomus hom. 26. in epistolam posteriorem ad Corinthios, nõ longè à fine: *Quin sepulchra seruorum Crucifixi regiis aulis sunt splendidiora, nõ ædificiorum amplitudine ac splendore, sed quod multo amplius est, conuenientium studio. Nam & ipse ille purpura indutus, peregrè proficiscitur, sepulchra illa complexurus, & fastu posito, consistit, Sanctos rogans, vt sibi apud Deum patrocinentur: Et tabernaculorum artificem* (id est, Paulũ Apostolum) *ac piscatorem* (Petrum) *patronos etiam mortuos precatur, ipse diadema gestans. Audebisne igitur, dic quæso, horum Dominum dicere mortuum, cuius famuli etiam mortui, huius mundi Regum sunt Patroni? Atque id cernat quis non Romæ tãtum fieri, sed etiam Constantinopoli.*

12. Hi omnes Patres Augustino antiquiores sunt. Vnde cõstat aduersarios vel mentiri, vel vt minimum errare, cùm

cùm aiunt, inuocationem Sanctorum cœpisse post Augustinum. Iam verò, quid ipse Augustinus sentiat, notissimum est. Nam in libro Meditationum cap. 24. sic scribit: *Fælices Sancti Dei omnes, qui iam pertransistis huius mortalitatis pelagus, & peruenire meruistis ad portum perpetuæ quietis, securitatis & pacis: securi & tranquilli, semperq́; festiui atque gaudentes: Obsecro vos per vestram charitatem, qui securi estis de vobis, solliciti estote de nobis: securi estis de vestra immarcescibili gloria, solliciti estote de nostra multiplici miseria. Per ipsum vos rogo, qui vos elegit, qui vos tales fecit, de cuius pulchritudine iam satiamini, de cuius immortalitate iam immortales facti estis, de cuius beatissima visione semper gaudetis: Estote iugiter memores nostri: subuenite nobis miseris, qui adhuc in salo huius vitæ circumstātibus agitamur procellis.* Et paulo post: *Intercedite, orate constanter atq; indesinenter pro nobis miseris, multumq; negligentibus peccatoribus.*

13. Et ibidem cap. 40. *Sancta & immaculata Virgo Deigenitrix* MARIA, *& Mater Domini nostri* IESV CHRISTI,

inter-

interuenire pro me digneris apud illum cuius meruisti effici templũ. Sancte Michaël, Sancte Gabriel, Sancte Raphael, sancti Chori Angelorum atque Archangelorum, Patriarcharum atque Prophetarum, Apostolorum, Euangelistarum, Martyrum, Cōfessorum, Sacerdotum, Leuitarum, Monachorum, Virginum, omniumq; iustorũ: per illum, qui vos elegit, & de cuius contẽplatione gaudetis, vos rogare præsumo, vt pro me culpabili, ipsi Deo supplicare dignemini, &c.

14. Et libro 7. de Baptismo contra Donatistas cap. 1. inuocat Sanctum Cyprianum, his verbis: *Adiuuet itaq; nos orationibus suis, in istius carnis mortalitate, tanquam in caliginosa nube laborantes, vt donante Domino, quantum possumus, bona eius imitemur.* Et libr. 22. de Ciuitate Dei cap. 8. refert miracula, quibus Sanctorum inuocatio confirmata est. Hæc legant aduersarij, & intelligent se in errore versari.

DECI-

DECIMATERTIA QVÆST.

An S. Georgius, S. Christophorus, S. Hippolytus, S. Catharina (qui inuocantur à Catholicis) exstiterint aliquãdo in rerum natura?

1. ALiqui ex aduersariis negant vnquam exstitisse. Et quidem Philippus Melanchthon in Apologia Cõfessionis Augustanæ art. 21. de S. Christophoro sic scribit: *Christophorum pinxit aliquis vir prudens, vt significaret per allegoriam, magnũ oportere robur animi esse in his, qui ferrent Christum, id est, qui docerent Euangelium, aut confiterentur, quia necesse sit subire maxima pericula. Deinde stolidi Monachi apud populum docuerunt inuocare Christophorum, quasi talis Polyphemus aliquando exstitisset.*

2. Et Caluinus lib. 3. Inst. cap. 20. §. 27. Georgium & Hippolytum appellat Laruas. Et Raynoldus Caluinianus lib. 1. de Roman. idol. ait, illos, sicut & Christophorũ ac Catharinam, vocari

Laruas à Caluino, eò quod nunquam exſtiterint in rerum natura. Similia habent Kemnitius in 3. parte Examinis, Franciſcus Gomarus, & alij recentiores.

3. Ratio ipſorum eſt, quia multa ſcribũtur de Georgio, Chriſtophoro, Hippolyto & Catharina, quæ ficta, fabuloſa & apocrypha ſunt. Quæ ſanè ratio nulla eſt. Nam multa etiam fabuloſa ſcripta ſunt de Anchiſe, Ænea, Hectore: Multa etiam de Luthero & Caluino, quæ Lutherani & Caluiniſtæ figmenta eſſe contendunt. An hinc liceat inferre, Anchiſen, Æneam, Hectorem, Lutherũ & Caluinum, nunquam exſtitiſſe in rerũ natura? Nullo modo.

4. Aliud eſt, non exſtitiſſe Sanctos illos, de quibus agimus: aliud, hiſtorias quaſdam, quæ de ipſis ſcriptæ ſunt, apocryphas & incertas eſſe. Hoc poſterius conceſſero, non illud prius, Sicut Gelaſius Papa apud Gratianum (cap. Sancta Romana diſtinct. 15.) concedit Librum de infantia Saluatoris, Itinerarium Petri Apoſtoli, Euangelium Thadæi, & ſimilia ſcripta, quæ ibi recen-

recenſet, eſſe apocrypha: non tamen concedit Saluatorem, Petrum & Thadæum, nunquam exſtitiſſe in rerum natura. Hæc generatim dicta ſint. Nunc de ſingulis ſeorſim agam, cum noſtro SERARIO.

DE S. GEORGIO.

SIcut non aliunde probari poteſt, Conſtantinum, Arcadium & Honorium Imperatores aliquando in rerum natura fuiſſe, niſi ex probatis authoribus, qui id teſtantur; ſic etiam de noſtris Sanctis ſtatuendum eſt. Sunt autem & plurimi, & probatiſſimi authores, qui teſtantur S. Georgium aliquando exſtitiſſe.

1. Græci in ſuo Martyrologio, vbi eum *μεγαλομάρτυρα καὶ τροπαιοφόρον*, id eſt, magnum Martyrem & quaſi anteſignanum appellant.

2. Æthiopes in Miſſa, vbi vocatur *Sydus honoris*, ſeu *Stella ſplendida*.

3. Latini in Martyrologiis, Miſſalibus, & Ritualibus omnibus.

4. Vrbs Dioſpolis ſeu Lydda, vbi Martyrio affectus eſt. Nam ibi exſtat Tem-

Templum S. Georgij, vt conſtat ex Guilielmo Tyrio lib. 7. belli ſacri.

5. Iuſtinianus Imperator, qui in honorem S. Georgij Baſilicam ædificauit, teſte Procopio lib. 1. ædific. Iuſtiniani

6. Manuel Commenus, qui in Orientali Eccleſia Feſtum S. Georgij obſeruari voluit, vt patet ex quadam ipſius Conſtitutione, quæ ſic habet: *Feriatus eſt 23. Aprilis, quippe quia tum magnificus Martyr Georgius honoretur.*

7. Sidonius Epiſcopus Moguntinus, qui eidem Sancto Georgio templum erexit, quod ſæpe viſitaui. De quo Venantius Fortunatus lib. 1. Epigram. 13. ſic canit:

Martyris egregij pollēs micat aula GeorgI,
Cuius in hunc mundum ſpargitur altus honor.
Carcere, cæde, fame, vinclis, ſite, frigore, flammis,
Confeſſus Chriſtū, duxit ad aſtra caput.
Qui virtute potens, Orientis in arce ſepultus,
Ecce ſub occiduo cardine præbet opem.
Ergo memento preces & reddere dona viator:

Obtinet hic meritis quod petit alma fides.
Condidit Antistes Sidonius ista decenter,
Proficiant animæ, quæ noua templa, suæ.

8 Gelasius Papa loco supra citato, vbi tametsi narrationem quandam de S. Georgio dicat esse apocrypham & incertam; tamen ipsum Georgium recipit in numerum Martyrum.

9. Sanctus Gregorius Magnus libr. 9. epist. 68. ad Marinianum Abbatem expressè scribit se velle, vt Ecclesia S. Georgij restauretur.

10. Gregorius Turonensis in lib. de gloria Martyrum, cap. 101. agit de Reliquiis & miraculis S. Georgij.

11. Basilius Magnus in Liturgia orat Deum per intercessionem tum aliorum Sanctorum, tum etiam S. Georgij, vt patet ex Arabico exemplari Iosephi Scaligeri, quod à Victorio Sialach latinè conuersum est.

12. Sanctus Germanus, Ierosolymã profectus, accepit brachium S. Georgij à Iustina Imperatrice, & cum magna veneratione Parisios detulit, teste Aimo-

Aimoino lib.2.de geſtis Francorum c.20.& lib.3.cap 9.

13. Zacharias Pontifex inuenit caput S. Georgij cum inſcriptione nominis, & in templo eiuſdem Martyris repoſuit,vt patet ex vitis Pontificum.

14. Sanctus Anno exſtruxit templũ in honorem S. Georgij, quod adhuc Coloniæ Agrippinæ celeberrimum viſitur.

15. Nicephorus Imperator implorauit opem S. Georgij, & victoriam in bello obtinuit,teſte Cedreno in Compendio hiſtoriarum.

16. Idem fecit Chunibertus Francorum Rex, apud Paulum Diaconum lib.6.de geſtis Longobardorum cap.5. Et Edouardus Tertius Anglorũ Rex, & alij plures. Vide Nicephorum lib.7. c.15.Baronium Tom.7.Annal.Serariũ in Litaneuticis,lib.2.q.20.

De S. Chriſtophoro.

ADuerſarij tria obiiciunt contra hunc Sanctũ. Primo,quod nomẽ Chriſtophori nõ ſit propriũ, ſed appellatiuũ. Secundo, quod hiſtoria ipſius

non ſit certa. Tertio, quod pingatur inſtar alicuius Gigantis. Vnde Daniel Chaimerus Caluiniſta in Epiſtolis Ieſuiticis, pagin. 46. *Quis*, inquit, *poſſet Chriſtophorum negare portentum eſſe?* Et Melanchthon loco ſupra citato, itemq; Chytræus in Onomaſtico, per ludibrium vocant illum Polyphemũ.

Sed multo, & antiquiores, & meliores Authores defendunt S. Chriſtophorum contra huiuſmodi obtrectantium dicacitatem.

1. Sanctus Eulogius in Martyrio alterius cuiuſdam Chriſtophori, à Saracenis interfecti.

2. Sanctus Gregorius Magnus lib. 8. epiſt. 33.

3. Beda, Ado, & Vſuardus in Martyrologio, die 25. Iulij.

4. Martyrologium Romanum, in quo ſic legimus: *In Lycia S. Chriſtophori Martyris, qui ſub Decio ferreis virgis attritus, & à flammæ æstuantis incendio Chriſti virtute ſanatus, ad vltimum ſagittarũ ictibus confoſſus, martyriũ capitis obtruncatione compleuit.*

5. Græci in Menologio, ad diem 7. Idus Maias.

6. Ec-

6. Ecclesia Hispanica. Nam Cordubæ fuit Templum & Monasterium S. Christophori.

7. Ruggerus Fuldensis, ex quo Vicelius scripsit Epitomen vitæ S. Christophori in suo Hagiologio.

8. Antiqua Ludouici Imperatoris Litania, quæ adhuc exstat Francofurti in Archiuo S. Bartholomæi.

9. Petrus Damianus scripsit pulchrum Sermonem de S. Christophoro, qui est sermo 34. in 2. Tomo.

Nec obstant argumenta contraria. Primo, quia multa sunt nomina appellatiua, quæ tanquam propria vulgo vsurpantur, vt Christophorus, Christianus, Theophilus, Philippus, Philæmon.

Secundo, tametsi quædam in historia S. Christophori sint incerta, non ideo negandum est, S. Christophorũ aliquãdo fuisse in rerum natura. Nam multa etiam incerta sunt in historiis aliorum Sanctorum, quos tamen propterea non reiicimus.

Tertio, de pictura S. Christophori, itemq; de statura gigantea scribũt Ba-

ronius in Martyrologio. Hieronymus Vida in Hymnis, Ioannes Molanus de picturis cap. 23. & alij. Ac certum est, multos etiam hoc tempore esse gigantes; ac proinde fieri potuisse, vt & Sanctus Christophorus in gigantea fuerit mole ac quantitate. Incertum tamen, an reipsa fuerit.

De S. Hippolyto.

NOs agnoscimus tres Sanctos Hippolytos. Primum Antiochenum Presbyterum, de quo in Martyrologiis die 29. Ianuarij. Alterum Portuensem Episcopũ, de quo die 22. Augusti. Tertium, qui pingitur ab equis distractus, ideoque & nomine & re Hippolytus est. Hunc tertium negant aduersarij. Sed multi pro illo sunt testes.

1. Prudentius in lib. de coronis, vbi inter cætera de hoc Hippolyto iam equis alligato, sic scribit:

Vltima vox audita viri venerabilis hæc est:
Hi rapiant artus: tu rape Criste animã.

2. Beda, Vsuardus, & Ado in Martyrologijs.

3. Mar-

3. Martyrologium Romanum.

Obiiciunt aduersarij, fuisse apud gentiles quendam Hippolytum Thesei filium, quem Ouidius in Metamorphosi, & Euripides in Phędra, scribunt ab equis dilaceratum esse. Sed hoc nō obstat, quo minus apud Christianos etiam fuerit alius Hippolytus, qui eodem genere mortis affectus sit. Immo gentilis ille, putatur fuisse occasio, cur noster Christianus simili carnificinæ ab Ethnico tyranno adiudicaretur, vt refert Prudētius lico citato, his versib:

Ille supinata residens ceruice, quis, inquit,
Dicitur? affirmant dicier Hippolytum.
Ergo sit Hippolytus: quatiat turbetq; iugales,
Intereatque feris dilaceratus equis.

De S. Catharina.

Et hanc reiiciunt aduersarij. Et quidem Daniel Chamierus: *Quæ*, inquit, *quæso illa est Catharina, nisi idolum fictum ad instar ethnicæ Palladis?* Sed illam agnoscunt & prædicant, qui sequuntur.

1. Græci in Menologio, die 24. Nouembris.

2. Latini in Martyrologio Romano.

3. Euthymius in Psalm. 44. explicãs illum versum: *Delectauerunt te filiæ Regum*, sic addit: *Qualis fuit sanctissima Catharina.*

4. Sanctus Paulus Æleanus, vt patet ex ipsius vita apud Baronium Tomo 10. Annalium.

5. S. Bonauentura in sermone de S. Catharina.

6. S. Antoninus in hist. par. 1. tit. 8. cap. 1.

7. Sepulchrum S. Catharinæ, quod etiam nunc visitur in monte Sinai.

8. Templum ibi constructum: sicut & alia in aliis locis quamplurima.

9. Monachi, qui assiduè in illo monte Deum laudant & S. Catharinam colunt.

10. Dies festus qui in ipsius honorem toto orbe celebratur.

11. Academiæ, quæ illam studiosorum patronam elegerunt.

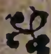
12. Sigilla, quibus Academici multis in locis vtuntur.

13. Re-

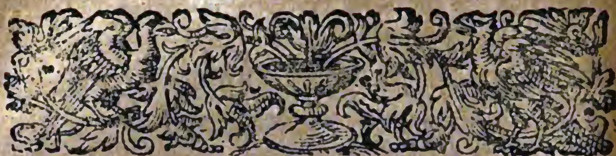
13. Reliquiæ & miracula, de quibus Thomas Cantipratensis lib. 2. cap. 59. Cæsarius lib. 7 cap. 22. & lib. 8. capite 8. & 9.

Hæc totius Christiani orbis testimonia pluris valere debent apud prudentem Lectorem, quam paucorum hominum, qui nuper exorti sunt, contradicendi studium & arrogantia.

Plura videantur apud Serarium loco citato.

ASSERTIONES, DE VOCATIONE MINISTRORVM ECCLESIÆ VETERIS & Noui Testamenti.

AVTHORE

EODEM R. P. MARTINO BECANO.

ASSERTIO I.

Opulus Dei, tam in Veteri, quã in nouo Testamento, duobus modis regi ac gubernari solet. Primo, in rebus politicis, quæ ad externam Reipubl. pacem & tranquillitatem spectant. Hoc fit per Reges, Principes, & alios Magistratus sęculares. Secundo, in rebus fidei ac religio-

ligionis, quæ salutem animæ concernunt. Hoc fit per ministros Ecclesiæ, de quibus nunc agimus.

II.

In vtroque gubernandi genere, necessaria est legitima vocatio. Nam neque Reges & Principes sæculares possunt vsurpare regimen temporale, neque ministri Ecclesiæ, Ecclesiasticum, nisi legitimo titulo ad hoc officium deputati & admissi sint. Et, si aliter faciant, priores quidem appellantur Tyranni: posteriores verò, fures & latrones, iuxta illud Christi, Ioann. 10. v. 1. *Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro.*

III.

Hoc loco, relicta Regum ac Principum sæcularium vocatione, tantum agam de Vocatione Ministrorum Ecclesiæ, de qua Scriptura sic loquitur. Hebr. 5. v. 4. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tãquam Aaron* Et Romanor. 10. vers. 15. *Quomodo verò prædicabunt, nisi mittantur?* Et Ieremiæ 23. v. 21. *Non mittebam Prophetas,*

& ipsi

& ipsi currebant: non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.

I V.

Agam autem hoc ordine. 1. De ordinaria & extraordinaria Vocatione Ministrorum Ecclesiæ Veteris Testamenti. 2. de ordinaria & extraordinaria Vocatione Ministrorum Ecclesiæ noui Testamenti. 3. Quod Ministri Lutherani & Caluiniani, nec ordinaria, nec extraordinaria Vocatione legitimè vocati sint; ac proinde quod qui illos audiunt, patiantur se decipi.

De ordinaria Vocatione Ministrorum veteris Testamenti.

V.

DVplex solet distingui Vocatio. Vna ordinaria, quæ fit à Deo, mediãte consensu & cooperatione eorum hominum, quorum interest: quo pacto Parochus vocatur ex consensu Episcopi; Episcopus ex consensu Pontificis;

tificis; Pontifex ex conſenſu Cardinalium. Altera extraordinaria, quæ immediatè fit à ſolo Deo: quopacto vocati ſunt Moſes, Prophetæ, Apoſtoli.

VI.

Igitur in Vet. Teſtamento Miniſtri Eccleſiæ, qui ordinariè vocabantur, erant triplices. 1. Pontifex, ſeu ſummus Sacerdos. 2. Alij Sacerdotes inferiores. 3. Leuitæ. Omnes de tribu Leui, quæ ſpeciatim cultui diuino erat deſtinata. Num. 3. ℣. 1. & 2. cap. 8. ℣. 13.

VII.

In illorum Vocatione multa ſpectari poſſunt. 1. Electio ſeu deſignatio certæ perſonæ. 2. Purificatio præcedens conſecrationem. 3. ipſa conſecratio. 4. Applicatio ad vſum miniſterij. 5. poteſtas & officium miniſterij.

VIII.

Electio ſeu deſignatio perſonæ fiebat per hæreditariam ſucceſſionem. Nam filij ſuccedebant parētibus: quo pacto Aaroni ſucceſſit Eleazar; Eleazaro Phinees, & ſic deinceps. (Eccleſiaſt 45. ℣. 7.)

IX. In

IX.

In purificatione seruabantur ritus à Deo præscripti. Cuiusmodi erant hi. 1. Aspersio aquæ lustralis. 2. Rasio pilorum. 3. Lotio corporis & vestium. 4. oblatio sacrificij pro peccato. (Numer. 8. v. 6. & Exod. 29. v. 4.)

X.

Post purificationem sequebatur cõsecratio. Et quidem Leuitæ consecrabantur hoc modo. 1. separabantur de medio filiorum Israël. 2. Pontifex offerebat illos Deo in ministerium Tabernaculi, & pro illis orabat, vt bene fungerentur suo officio. (Num 8. v. 9.) Cum hoc modo iam essent consecrati, applicabantur ad vsum ministerij, eo ipso, quod intromitterentur in Tabernaculum fœderis Domini. (Num. 8. v. 22.)

XI.

Pontificis autem & Sacerdotum consecratio perficiebatur hoc modo. 1. post lotionem, Pontifex ornatu Pontificali, & Sacerdotes sacerdotali induebantur, (Exodi 29. vers. 4.) Deinde

Ponti-

Pontifex vngebatur oleo vnctionis in capite; non item Sacerdotes. (Exodi 29. v. 7.) Tertio, tam Pontifex, quam Sacerdotes, in extremo auriculæ dextræ, & similiter in pollice manus ac pedis dextri, tingebantur ſanguine arietis immolati. (Exodi 29. v. 20.) Quarto, non ſolum Pontifex & Sacerdotes, ſed etiam veſtes eorum, ſanguine arietis, & oleo vnctionis aſpergebantur. (Ibidem, v. 21.) Denique, multa ex caniſtro panum, & ex ariete immolato, dabantur illis in manus, vt ea leuarent coram Domino. Quo ſigno, non ſolum dabatur illis poteſtas ſacrificandi, ſed ſimul applicabantur ad vſum miniſterij, quod potiſſimum conſiſtebat in ſacrificando. (Ibidem, verſ. 22. & ſeq.

XII.

Cæterum, vt maior eſſet ſolennitas huius actionis, triplex in ea ſacrificiũ offerebatur. 1. Vitulus in hoſtiam pro peccato. 2. Aries in holocauſtum. 3. Aries alter in hoſtiam pacificam. (Exodi 29. v. 1. & Leuit. 9. v. 2.)

XIII. Cur

XIII.

Cur vero tot ceremoniæ adhibitæ fuerint in consecratione Pontificis & Sacerdotum, tres causæ assignari possunt. Vna ex parte officij sacerdotalis. Altera ex parte Pontificis & Sacerdotum. Tertia ex parte populi seu subditorum.

XIV.

Igitur prima causa est, quia Deus, tot ritibus ac solennitatibus, voluit ostendere præstantiam, dignitatem, & sanctitatem officij Sacerdotalis. Et, quod nemo ad officium tam sanctum ac diuinum deberet accedere, nisi prius speciatim à Deo electus, & publicè coram populo in hunc finem esset cõsecratus. Hinc grauissimè puniti sunt, qui ingesserunt se in officium Sacerdotale, cùm non essent cõsecrati. Exemplum habemus in Chore, Ieroboam, & Ozia. Chore viuus à terra absorptus est. (Num. 16. ℣. 31.) Ieroboamo manus repente exaruit. (3. Reg 13. ℣. 4.) Ozias lepra percussus est. (2. Paralip. 26 ℣, 19.)

XV.

Altera causa est, vt ipsimet Pontifices & Sacerdotes, ex illis ritibus ac ceremoniis caperent duplicem vtilitatem. Primo quidem, vt meminissent se debere esse sanctos, & puros coram Domino, qui ad tam sanctum & purũ ministerium electi à Deo & consecrati essent. Deinde, vt in aduersitatibus & periculis, quæ sæpe occurrunt in tali officio, possent seipsos solari & erigere. Nam sicut illi, qui præsunt aliis in rebus temporalibus, sæpe vel à suis subditis, vel ab hostibus affliguntur; sic multo magis contingit illis, qui in cura animarum principatum tenent.

XVI.

Hoc in veteri Testamento experti sunt Aaron, Zacharias, Azarias. Et in Nouo, Apostoli. Matth. 10. ℣. 16. *Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum.* Et Ioan. 16. ℣. 2. *Venit hora, vt omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Et nominatim S. Paulus 2 Corinth. 22. ℣. 23. *In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra mo*

I *dum,*

dum, in mortibus frequenter. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci. &c.

XVII.

Cum ergo huiusmodi viri, tot miseriis expositi sint, necesse est, vt habeāt aliquid, quo se solentur, ne oneri succumbant. Id in veteri Testamento factum est per solennes ritus ac ceremonias, quibus Sacerdotes & Pontifices ex mandato Dei cōsecrabantur. Nam inde certo illis constabat, se à Deo speciatim electos ac designatos esse, vt in tali officio Deo ministrarent, ac proinde, vt omnia aduersa, quæ tali officio annexa essent, libenti ac forti animo sustinerent. Ex quo vlterius facile sibi persuadebant, quidquid ratione Vocationis acerbum ac molestum eueniret, non nisi in bonum exitum, diuina ordinatione, cessurum.

XVIII.

Tertia causa est, vt etiam subditi ex tali ceremoniarum solennitate fructū aliquem perciperent. Qui quidem fructus erat duplex. Alter, quod ex publica

blica conſecratione certò agnoſcerent ſuos Paſtores, quibus ipſorum ſalus commiſſa eſſet. Alter, quod ſciret, quantum honorem & reuerentiam, propter ſanctitatem officij, prȩſtare illis oporteret.

XIX.

Nunc venio ad officium & poteſtatem Miniſtrorum. Pontifex habebat quædam officia communia cum aliis Sacerdotibus: quædam ſibi propria ac peculiaria. Communia erant hæc decem.

Primum offerre victimas ſeu ſacrificia ſuper altare holocauſti (Leuit. 1. v. 2. & 3.)

Secundum, in eodem altari, in vſum ſacrificiorum, alere ſeu nutrire perpetuum ignem, ſubiiciendo illi quotidie ligna. (Leuit. 6. v. 12.)

Tertium, bis quotidie, nempe mane & veſpere, ponere & adolere incenſum ſuper altare thymiamatis. (Exodi 30. verſ. 1.) Erant enim duo altaria legitima: Vnum holocauſti, in quo victimæ, ſeu ſacrificia offerebantur:

Alterum thymiamatis, in quo aromata suauissimi odoris incendebantur. Hoc aureum; illud æreum.

Quartum, bis quotidie, affuso oleo oliuarum, concinnare lucernas, quæ erant in candelabro aureo, iuxta altare thymiamatis. (Exodi 25. ℣. 27. & Leuit. 24. ℣. 2.)

Quintum, singulis Sabbatis duodecim panes calidos ponere super mensam propositionis, & veteres inde remouere ac comedere. (Exodi 25. ℣. 23. & Leuit. 24. ℣. 5.)

Sextum, immolare vaccam ruffam extra castra (Num. 19. v. 3.) Ex cineribus huius vaccæ fiebat aqua lustrationis, seu expiationis.

Septimum, adiurare mulieres in casu Zelotypiæ. (Num. 5. v. 11.) vbi etiam describitur ritus adiurandi.

Octauum, discernere inter lepram & lepram)Leuit 13. per totum, & Deuter. 17. v. 8.) Priori loco cõtinetur modus discernendi.

Nonum, expiare seu mundare leprosos, puerperas, menstruosas, & seminifluos. (Leuit. 12, & seqq.)

Deci-

Decimum, Legem Dei ſcire, interpretari, & alios docere. (Aggæi 2. v 12. & Malachiæ 2. v. 7. *Labia Sacerdotis custodient ſcientiam, & legem requirent ex ore eius.*

XX.

Propria erant hæc quatuor. Primũ, ſemel in anno, nimirum in ſolenni die expiationis, ſeu propitiationis, introire in Sanctuarium, ſeu in Sancta Sanctorum (Heb. 9. v. 7.) Et inſtituere publicam expiationem totius populi ab omnibus peccatis & immunditiis toto anno contractis. (Leuitici 19. per totum.)

XXI.

Vbi notandum eſt, duplicem fuiſſe expiationem in veteri Teſtamento. Vnam priuatam & particularem, qua vel leproſi, vel puerperę, vel alij, qui haberent aliquam immunditiam legalem, expiari ſolent. Alteram publicam & vniuerſalem, qua tota multitudo ſeu Eccleſia Iſraëlitarum mundabatur.

Prior fiebat ſæpe in anno: poſterior de qua hic agimus, ſemel duntaxat.

Prior à quouis Sacerdote: posterior à solo Pontifice. Prior extra Sanctuariũ: posterior, partim in Sanctuario, partim extra.

Fiebat autem hoc ritu. Primo, totus populus eo die cessabat ab omni opere seruili, & ieiunabat vsque ad vesperam. 2. Pontifex lauabat se aqua, & induebat vestes pontificales. 3. antequam inciperet publicam expiationem, præmittebat tres alias, quæ tamẽ publicę subseruiebant. Vnam suiipsius & familiæ suę, oblatione vituli pro peccato, & arietis in holocaustum. Alteram Tabernaculi & Sanctuarij, partim vapore seu nebula accensorum aromatum; partim septena aspersione sanguinis ex immolato vitulo & hirco. Tertiam altaris thymiamatis, sola aspersione sanguinis.

XXII.

His peractis, sequebatur publica expiatio, hoc modo: Pontifex, qui ab initio miserat sortem super duos hircos, vt alter immolaretur pro peccato, alteruiuus mitteretur in desertum; hunc statue-

ſtatuebat in conſpectu multitudinis, & poſita vtraque manu ſuper caput eius, confitebatur omnes iniquitates & peccata filiorum Iſraël, eaq́; capiti aſtantis Hirci imprecabatur; & ſic mittebat eum in deſertum, quaſi auferentem & portantem peccata totius populi. Vnde & Hircus ſeu caper Emiſſarius dictus eſt. Hæc omnia prolixè habentur. Leuit. 16.

Secundum officium Pontificis erat, conſecrare Leuitas & Sacerdotes, iuxta eum ritum, qui deſcribitur Exodi 29. Leuit. 8. & Num. 8. De quo ritu ſuperius actum eſt.

Tertium, in controuerſiis legalibus agere ſupremum Iudicem, & pronunciare vltimam ſententiam, cui omnes ſub pœna mortis tenebantur obedire & acquieſcere. (Deut. 17. v. 12. & 2. Paralip. 19. v. 11.)

Quartum, in rebus gerendis, quæ maioris momenti eſſent, conſulere Deum, & ab eo reſponſum accipere. Hoc officium diſtinguitur à præcedēti. Nam aliud eſt, interpretari legem, & ex eius interpretatione controuerſias

legales dirimere: Aliud verò, ſciſcitari à Deo, an hoc vel illud negotium ſuſcipiendum ſit: de quo hic agimus.

XXIII.

Igitur in V. T. ſi quando circa res agendas aliqua dubitatio maioris momenti oriebatur, recurrendum erat ad Pontificem, qui conſulebat Deum, & accepto ab eo reſponſo, docebat alios quid faciendum eſſet. Erat autem duplex obligatio in hoc officio. Vna eorum, qui volebant rem aliquam maioris momenti aggredi. Nam antequam hoc facerent, tenebantur accedere Pontificem, & ab eo conſilium petere. Altera Pontificis, qui debebat rem illã Deo proponere, & ab eo ſciſcitari, recténe, an ſecus ſuſcipi poſſet. (Num. 27. v. 21.)

XXIV.

Sic Dauid Rex, cum intellexiſſet inſidias ſibi parari à Saule, acceſſit Abiathar Pontificem, & per eum quæſiuit à Deo, an tutò poſſet morari in vrbe Ceila? Et, an ciues Ceilitæ eſſent eum tradituri Sauli? (1. Reg. 23. v. 9.)

Idem

Idem Dauid alio tempore, per eundem Pontificem consuluit Deum, an deberet persequi Amalecitas, qui spoliauerant & succenderant oppidum Siceleg. (1. Reg. 30. v. 6.)

Quod autem Dauidi familiare fuerit, hoc modo Deum interrogare, patet 1. Regum 22. v. 15. vbi Achimelech Põtifex accusatus apud Saulem, quod Dauidi adhæreret, & pro eo Dominũ consuluisset, respondit Regi: *Num hodie cœpi pro eo consulere Deum?* q. d. sæpe ante hæc tempora id feci. Nihil noui facio.

XXV.

Aliis porro, qui negligebant consulere Deum per Pontificem, male succedebat. Ac primo, Iosue & alij Principes filiorum Israël, decepti sunt à Gabaonitis, eò quod fœdus cum illis pacti essent, non consulto prius Deo. Iosue 9. v. 14.

Secundo, Saul elatus victoria, & præfisus suis viribus, cum vellet, inconsulto Deo, Philistæos persequi, monitus à Pontifice est, ne id faceret. Et cum

postea consuluisset Deum, nullum responsum ab eo impetrauit. Itaque non potuit vti victoria, sicut animo destinauerat. (1. Reg. 14. v. 36.)

Tertio, filij Israël pugnaturi cum Beniamitis, consuluerunt quidem Deum per Pontificē, sed tamen, quia magis confidebant suis copiis, quam Dei oraculo, multi ex iis cęsi ac fugati sunt. (Iudicum 20. v. 22.)

XXVI.

Quæres, quo modo vel ritu solitus sit Pontifex consulere Deum in huiusmodi casibus? Respondeo. Aliter Moses, qui erat extraordinarius Pontifex, aliter alij, qui erāt ordinarij, soliti sunt id facere. Moses, ingressus Tabernaculum fœderis, *facie ad faciem* cū Deo loquebatur, *sicut solet homo cum amico loqui.* (Exodi 33. v. 11.) Alij Pontifices, qui postea secuti sunt, induti Ephod, loquebantur cum Deo, non quidem facie ad faciem, sed aliquo alio peculiari modo, qui tamen apud Scriptores & Interpretes non satis compertus est.

De

De extraordinaria vocatione Ministrorum Veteris Testamenti.

XXVII.

EXtraordinarie vocabantur illi, vt dixi, qui à ſolo Deo, ſine miniſterio aliorum hominum vocabantur: quo pacto vocati ſunt Moſes ad officium Pontificale; Helias & alij Prophetæ ad docendum & arguendum populum.

Hæc Vocatio, quia fiebat à ſolo Deo, debebat ita fieri, vt populo euidenter conſtaret, talem vel talem Prophetam docẽdi cauſa, ad ſe miſſum à Deo eſſe. Ideoque neceſſe erat, huiuſmodi Vocationem aliquo euidenti ſigno, vel miraculo, authẽticè cõprobari. Quod ſemper etiam factum eſt.

XXVIII.

Et quidem de Miſſione Moſis ſic loquitur Scriptura, Exodi 3. & 4. *Moſes paſcebat oues, & apparuit ei Dominus in flamma ignis, & ait: Veni, & mittam*

te ad

te ad Pharaonem, vt educas filios Israël de Ægypto. Respondens autem Moses, ait: Non credent mihi, neque audient vocem meam, sed dicent: Non apparuit tibi Dominus. Dixit ergo ad eum: Quid est, quod tenes in manu tua? Respondit: Virga. Dixitq; Dominus: Proiice eam in terram. Proiecit, & versa est in colubrum. Dixitq; Dominus: Extende manum tuam, & apprehende caudam eius. Extendit & tenuit, versaq; est in virgam. Vt credant, inquit, quod apparuerit tibi Dominus Deus patrum tuorum. Dixitq; Dominus rursum: Mitte manum tuã in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum, protulit leprosam instar niuis. Retrahe, ait, manum tuam. Retraxit & protulit iterum, & erat similis carni reliquæ. Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis. Quod si nec duobus quidem his signis crediderint, neque audierint vocem tuam, sume aquam fluminis, & effunde eã super aridam, & quidquid hauseris de fluuio, vertetur in sanguinem, &c.

XXIX.

Ex his verbis perspicuum est, Missionem, quæ immediatè à solo Deo,

fit,

fit, per ſe non ſufficere, nec acceptari à populo, niſi euidenti miraculo, vel etiam pluribus, ſi opus eſt, à Deo confirmata ſit.

Hæc autem confirmatio ex duplici cauſa neceſſaria eſt. Primo ex parte eius, qui mittitur. Si enim aſſerat quidẽ, à Deo ſe miſſum eſſe, ſed tamen probare non poſsit, tanquam impoſtor repelletur. Secundo ex parte eorum, ad quos mittitur. Nam & illi, ſi prudenter rem æſtimant, non temerè credent à Deo miſſum eſſe, niſi probari id poſsit. Et, ſi deficiat probatio, non alio, quàm Seductoris loco, hominem habituri ſunt. Hoc ſignificauit Moſes cùm dixit: *Non credent mihi, neq; audient vocem meam, ſed dicent; Non apparuit tibi Dominus.*

XXX.

Idem ſolet contingere in miſsione humana. Nam ſi Imperator mittat aliquem Moguntiam aut Coloniam, vt Commiſſarium agat, non audebit comparere, nec ſi compareret, acceptabitur, niſi exhibeat authenticum teſti-

testimonium, quo doceat, authoritate Imperatoria se missum esse.

XXXI.

Quod dixi de Mose, de aliis quoq; Prophetis dicendum est: Omnes suã missionem miraculis apud populum confirmarunt. Et qui id facere potuerunt, pro legitimis Dei Ministris habiti sunt; qui secus, tanquam impostores reiecti.

Multa eius rei exstant exempla. Ex iis pauca accipe. Tempore Achab Regis, fuit dissertatio inter Heliam & Prophetas Baal. Tam hi, quàm ille, legitimè se missos affirmabant. Quo euentu? Helias, conuocato vniuerso populo, qui in vtramque partem claudicabat, non alio argumento vsus est, quàm quod diceret, se suam missionem euidenti miraculo comprobare posse: Prophetas Baal non posse.

Quod etiam factum est hoc modo. Duo boues in frusta concisi, & super ligna positi sunt in holocaustum: alter pro Helia, alter pro Prophetis Baal. Hi inuocato nomine Deorum suorũ,

non

non potuerunt de cœlo impetrare ignem, quo holocaustum consumeretur. Helias, inuocato Deo Israël, impetrauit. Itaque holocaustum ab eo positum, igne de cœlo misso, consumptum est.

Quo miraculo permotus populus, interfectis Prophetis Baal, velut impostoribus, Heliam tanquam à Deo missum acceptauit. (3. Reg. 18. v. 20.) Auxerunt fidem & alia miracula, quæ ab eo patrata sunt.

XXXII.

Heliam secutus est Helisæus: qui & ipse variis miraculis authoritatem sibi astruxit. Porro reliqui Prophetæ, qui de venturo Christo vaticinati sunt, sua quoq; vaticinia euidenter comprobarunt. De quibus Rupertus in Prologo in Oseam sic scribit: *Cum Prophetæ mitterentur ad prænunciandum de longinquo Christi aduentum, simul etiam de propinquo datum vel iniunctum est illis, prophetare illud, in quo citius veraces comprobari possent, scilicet imminentem ab Assyriis Israëli captiuitatem; itemq́ꝫ, instantem Iudæ quoque Babylonis transmigrationem; & præ-*

& præterea, nonnulla etiam minora, quæ litteris eorum legimus inserta. Cum igitur citò euenisset captiuitas seu transmigratio illa, sicut per illos veritas prophetica prædixerat, palam constitit, quod veraciter fuissent locuti in nomine Domini, & quod Dominus misisset eos. Atque ita completa prophetiæ pars, illud quoque quod reliquũ vel maximum erat de promissione & aduentu Messiæ, verum fore conuincebat.

XXXIII.

Similia habet Hieronymus in cap. 37. Isaiæ, super illa verba: *Tibi autem hoc erit signum:* vbi sic ait: *Idcirco vel maximè Prophetæ apud populum, sermonum suorum habebant fidem, quia non solum de his, quæ multa post sæcula futura erant, sed etiam quæ in continenti, & post non grande temporis spacium essent implenda, memorabant; vt quod intra biennium & Rex Assyrius interiret, & vrbi Hierusalem securitas redderetur.* Vide eundem in c. 7. Amos in principio, & Chrysost. hom. 11. in Matt. Atq; hæc sufficiant de Vocatione Ministrorum Veteris Testamenti.

De

De vocatione Ministrorum Ecclesiæ Noui Testamenti: Ac primum de Ordinaria.

XXXIV.

Ministri Ecclesiæ Noui Testamenti, generali nomine vocantur Clerici. Eorum varia ſunt genera. 1. Epiſcopi, inter quos eminet Pontifex. 2. Preſbyteri ſeu Sacerdotes, non Epiſcopi. 3. Diaconi. 4. Subdiaconi. 5. reliqui inferiores, vt Acoluthi, Exorciſtæ, Lectores, Oſtiarij.

Nos hic potiſſimum agimus de Epiſcopis, Presbyteris & Diaconis, quorum aperta fit mentio in ſcriptis Apoſtolorum. Igitur, quod ad Ordinariam eorum Vocationem attinet, eadem fere ſpectari in ea poſſunt, quæ in Vocatione Miniſtrorum Veteris Teſtamenti. 1. Electio, ſeu deſignatio certæ perſonæ. 2. purificatio 3. conſecratio ſeu ordinatio. 4. applicatio ad vſum miniſterij, quam nos in Nouo Teſta-

mento Missionem appellamus. 5. potestas & officium.

XXXV.

Et quidem Electio seu designatio certæ personæ ad ministerium Ecclesiasticum, non fit in Ecclesia Christi per naturalem propagationem, sicut fiebat in Synagoga: sed propriè spectat ad ipsum Clerum, cuius est idoneas personas eligere & designare: tametsi ex concessione & conniuentia Cleri, possit aliquando permitti Laicis. (Bellarmin. lib. 1. de Clericis cap. 2. & 7.

XXXVI.

Purificatio verò, si præcisè spectemus ius diuinum Noui Testamenti, nō necessario est externa & ceremonialis, sicut in lege Mosaica; sed interna & spiritualis, quæ potissimum consistit in pura conscientia, & digna animi dispositione ad tam sacrum officium suscipiendum & obeundum. Quam puritatem significabant, non modo externæ Iudæorum purificationes, de quibus supra; sed etiam lotio pedum, quam Christvs adhibuit Apostolis,

antequam illis Sacerdotij dignitatem conferret.

XXXVII.

Ipſa porrò Ordinatio, iuxta ritum Euangelicum, fieri debet ab Epiſcopo per manuum impoſitionem; & nullo modo ab homine laico vel ſæculari. Quod variis modis demonſtrari poteſt.

XXXVIII.

Primo, quia Miniſtri nouæ legis nō ſunt inferioris conditionis, quàm Miniſtri Moſaici: At hi non poterant cōſecrari à laicis, ſed à ſolis Sacerdotib⁹, vt ſupra oſtenſum eſt: Ergo nec illi poſſunt.

XXXIX.

Secundo, quia quotquot tempore Apoſtolorum ordinati ſunt per manuum impoſitionem, ſemper ab Epiſcopis, nunquam à laicis ordinatos eſſe, conſtat ex Scriptura. Sic Stephanus, Philippus, Prochorus, Nicanor, Timon, & Nicolaus, ab Apoſtolis, qui Epiſcopi erant, in Diaconos ordinati

ſunt (Act. 6. v. 6.) Sic Presbyteri Lycaoniæ à Paulo & Barnaba ordinati ſunt. (Act. 14.) Sic Timotheus à cætu Epiſcoporum ordinatus eſt, 1. Tim. 4. v. 14. *Noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi cum impoſitione manuum presbyterij.* Sic alij ab ipſo Timotheo ordinati ſunt. 1. Timoth. 5. v. 22. *Manus cito nemini impoſueris.*

XL.

Tertio, idem poſt tempora Apoſtolorum ſeruatum eſt. Hoc conſtat ex canonibus Apoſtolorum: quorum primus ſic habet. *Epiſcopus à duobus vel tribus Epiſcopis ordinetur.* Secundus ſic: *Presbyter ab vno Epiſcopo ordinetur, & Diaconus, & reliqui Clerici.*

Item ex Generali Synodo Nicæna prima, Can. 4. *Epiſcopum oportet ab omnibus Epiſcopis (ſi fieri poteſt) qui ſunt in prouincia eius ordinari. Si verò hoc difficile fuerit, vel aliqua vrgente neceſsitate, vel itineris longitudine, certè tres Epiſcopi debent in vnum eſſe congregati, &c.*

Similia habentur in aliis Conciliis poſterioribus. Quod autem Epiſcopus in or-

in ordinatione Miniſtrorum debeat adhibere impoſitionem manuum, cõſtat etiam ex variis Cõciliis, Patribus, & perpetua Eccleſiæ praxi ac conſuetudine. Neque vllus id negat.

XLI.

Notandum tamen eſt, manuum impoſitionem, in nouo Teſtamento, ad varios effectus ſolitam eſſe adhiberi. Primo, ad ſanandos ægrotos. Marci 16. v. 18. *Super ægros manus imponent, & benè habebunt.*

Secundo, ad impertiendam benedictionem. Matt. 19. v. 13. *Tunc oblati ſunt ei paruuli, vt manus eis imponeret.* Et Marci 10. v. 16. *Et complexans eos, & imponens manus ſuper illos, benedicebat eis.*

Tertio, ad fælicem comprecationẽ. Sic aliqui intelligunt illud: Act. 13 v. 3. *Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesq; eis manus, dimiſerunt illos*, nempe Paulum & Barnabam.

Quarto, ad Spiritum Sanctum conferendum. Act. 8. v. 17. *Tuuc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Et Act. 19. v. 6. *Et cum impoſuiſ*

ſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos.

Quinto, ad conferendam gratiam in ordinatione Miniſtrorum. 2. Tim. 1. v. 6. *Admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuũ mearum.* Eodem ſpectant teſtimonia, quæ theſi 74. allata ſunt.

XLII.

Atque hęc ſufficiant de Ordinatione. Sequitur Miſsio, quæ differt ab Ordinatione. Nam in Ordinatione confertur poteſtas Ordinis: cuiuſmodi eſt poteſtas baptizandi, conſecrandi Euchariſtiam, remittẽdi peccata. In Miſſione confertur iuriſdictio in Ordine ad executionem, id eſt, aſsignãtur ſubditi, quos illi, qui dicuntur mitti, debeant docere, gubernare, Sacramenta adminiſtrare. Sic Parochi dicuntur mitti in Parochiam, quando aſsignantur illis Parochiani: Epiſcopi in Epiſcopatum, quando aſsignantur Diæceſani. Sic Apoſtoli miſsi ſunt in omnem terram, quando omnes populi ac gentes à Chriſto illis aſsignabantur.

De

Dequa Missione loquitur Scriptura, Matth 10. v 16 *Ego mitto vos sicut oues in medio luporum.* Et capite 28. vers. 19. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Et Marci 16. vers. 15. *Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ.* Et Romanorum 10. vers. 15. *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?*

XLIII.

Est autem magnum discrimen inter Episcopos & Presbyteros, ex parte potestatis & officij. Tametsi enim pares sint in potestate consecrandi Eucharistiam; tamen in multis Episcopi sunt superiores. 1. quia maiorem habent iurisdictionem. 2. quia possunt conferre Sacramentum Confirmationis, ordinare Ministros, consecrare Templa & altaria, quæ Presbyteri non possunt. Vide Damasum epist. 3. Gregorium III. in Epistola ad Bonifacium, S Leonem in epistola ad Episcopos Germaniæ & Galliæ.

De extraordinaria Vocatione Ministrorum Noui Testamenti.

XLIV.

Constat Apostolos extraordinariè vocatos ac missos esse, ad prędicādum Christi Euangelium, & Sacramēta ab eo instituta administranda. Qui tamen, sicut supra de Mose & Prophetis dictum est, suam Vocationem & Missionem multis signis ac prodigiis, coram vniuerso mundo, debuerunt contestari.

Res omnibus nota est. Locuti sunt variis linguis in die Pentecostes: Dæmonia expulerunt: mortuos ad vitam reuocarunt: omnia morborum genera, vel verbo; vel vmbra; vel semicinctio curarunt. Et vt semel complectar omnia: *Prædicauerunt vbique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.* (Marc. 16. v. 20.)

Quod etiam speciatim de se testatur Paulus, Rom. 15. v. 19. cum ait, se gētibus Euangelium persuasisse *in virtu-*

te si-

te signorum & prodigiorum. Et 2. Corint. 12. v. 12. *Signa*, inquit, *Apostolatus mei facta sunt super vos in signis, & prodigiis, & virtutibus.*

XLV.

Et quid dico de Apostolis? Ipsemet Christus nõ aliter persuadere potuit, à Deo Patre se missum esse, nisi per miracula. Habebat quidem ipse pro se vaticinia omnium Prophetarum. (Lucæ 24 v. 27.) Habebat testimonium Ioannis Baptistæ: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Habebat testimonium Patris cœlestis: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite.* Et tamen inter tot Missionis suæ præsidia, adhuc opus erat miraculis. Nec alio potentiori, quàm miraculorum subsidio vsus est apud Iudæos, vt se Filium Dei comprobaret.

De quo ipse sic loquitur, Ioan. 10. v. 37 *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, vt cognoscatis & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.* Et rursum cap. 14. vers. 11.

Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Alioqui propter opera ipsa credite. Et alibi sæpius.

XLVI.

Dices: Etiam Ioannes Baptista extraordinariè missus est ad baptizandũ & prædicandum; & tamen suam missionem nullo miraculo cõfirmauit. Nullum enim miraculum ab eo factũ legimus. Respondeo: Tametsi ipse nullum miraculum fecerit: Deus tamen multis miraculis illius sanctitatem, Vocationem & Missionem testatus est. Primo, quia natus fuit ex matre sterili. 2. quia adhuc clausus vtero materno, ad præsentiam B. Virginis, præ gaudio exultauit. 3. quia mater ipsius Elisabeth Spiritu Sancto repleta est. 4. quia pater, qui antea mutus erat, viua voce prophetauit. Hæc & similia, quæ circa illius natiuitatem contigerunt, manifeste portendebant, quid de eo in posterum esset sentiendum. Vnde vicini præ admiratione dicebant: *Quis putas puer iste erit?* Accedebat summa vitæ austeritas, vaticinium Isaiæ, & alia eiusdem generis.

Quod

Quod Lutherani & Caluiniani Ministri non sint legitimè à Deo vocati.

XLVII.

HOc facile ex dictis probari potest. Nam potestas & iurisdictio, quæ confertur Ministris Ecclesiæ, vel confertur illis à Deo, mediante Episcopo, & tunc dicuntur ordinariè vocati & missi: vel immediatè à solo Deo, & tũc dicuntur extraordinariè vocati & missi. Neutro modo confertur Ministris Lutheranis & Caluinianis.

XLVIII.

Non priori modo: quod dupliciter ostendo. Primo, quia Luthero ipsi, qui est parens omnium Ministrorum Lutheranorum, non est collata potestas & iurisdictio ab Episcopo. Tametsi enim ante defectionem (cũ adhuc monachus esset) à Catholico Episcopo Sacerdos seu Presbyter ordinatus sit, ac proinde ab eo acceperit potesta-

tem

tem conſecrandi Euchariſtiam; non tamen accepit ab eo poteſtatem & iuriſdictionem reformandi religionem & ſtatum Eccleſiæ in tota Saxonia & vicinis partibus; nec abrogandi Feſta, ieiunia, vota monaſtica; nec comburẽdi ius Canonicum; nec oppugnandi doctrinam Catholicorum. A quo ergo accepit?

XLIX.

Secundo, Alii Miniſtri Lutherani, qui vel Luthero poſteriores ſunt, vel ſimul cum illo vixerũt, duplices. Nam aliqui ex illis, ab Epiſcopis Catholicis Sacerdotes ordinati ſunt, & poſtea à fide Catholica ad Lutheranam tranſierũt, vt Münſterus, Oecolampadius, Pellicanus, Bucerus: alij non ſunt à Catholicis ordinati. De prioribus idem dicendum eſt, quod de Luthero. Poſteriores verò, à quo ordinati ſunt? Nõ à Catholicis Epiſcopis, vt ſuppono. Nec à Luthero, quia ipſe non fuit Epiſcopus. Nec ab aliis Miniſtris Lutheranis, quia nec ipſi Epiſcopi ſunt. Aut ſi ſunt, à quo ordinati ſunt? Nec à ſæculari

culari Magiſtratu, quia is non habet poteſtatem ordinandi. Nec à communi plebe, propter eandem cauſam. A quo ergo?

L.

Vt magis appareat vis huius argumenti, duo quæram ex Lutheranis. Vnum eſt: An ipſi putent, Epiſcopos Catholicos habere legitimam poteſtatē ordinandi Sacerdotes, & alios Eccleſiæ Miniſtros, necne? Si habent poteſtatem, ſequitur in Eccleſia Catholica veros eſſe Epiſcopos & Sacerdotes: Et conſequenter, verum Euchariſtiæ Sacramentum ab illis confici & adminiſtrari. Si non habent, ſequitur Lutherum, Münſterum, Oecolampadium, Pellicanum, qui à Catholicis Epiſcopis ordinati ſunt, non fuiſſe legitimè ordinatos, ac proinde non fuiſſe veros Sacerdotes: Nec verum Euchariſtiæ Sacramentum ab iis confici potuiſſe. Imo ſequitur, tempore defectionis Lutheri, nullum in orbe Chriſtiano fuiſſe legitimum Epiſcopum aut Sacerdotem. A quo ergo ipſe ordinatus & miſſus

missus est? Loquor de Missione, quæ ab homine fit. Nam de altera, quæ immediatè à solo Deo fit, paulo post dicam.

L I.

Alterum est: An putent, vllos vnquam fuisse legitimos Episcopos & Sacerdotes in Ecclesia Christi, à temporibus Apostolorum vsque ad tempora Lutheri, qui ab alio, quàm ab Episcopo ordinati sint? Si putant fuisse aliquos, quæro, qui illi fuerint, quo tempore vixerint, quas Ecclesias administrauerint, à quo sacram Ordinationem acceperint? Si nullus fuit, cur ipsi, contempta Christiani orbis perpetua consuetudine, nouitatem sectantur, & ab hominibus sæcularibus, vel aliis, qui Episcopi non sunt, ad Ministerium mitti se sinunt?

L I I.

Pudendum est, quod dicam: sed tamen dissimulare non possum. Adeo nihil antiqui moris & pietatis est apud Lutheranos & Caluinistas in hoc Ministerio

nisterio Ecclesiastico, de quo agimus, vt opifices, Ludimagistri, Aduocati, ad nutum alicuius Comitis aut Baronis, & non raro, ad imperium alicuius fœminæ, publicè cathedram ascendere, & Ministerium vsurpare non erubescant. Et rursum, si aliter Dominis visum sit, Ministerium deserere, & ad opificium redire cogantur.

LIII.

Noui etiam, qui in ipso Ministerij exercitio, tanta seruitute suis Dominis temporalibus obnoxij sunt, vt sine ipsorum expresso consensu, nec Ministerium suum tueri, nec Lutheranam religionem defendere, nec illius defendendæ causâ cum Catholicis, vel voce, vel calamo disputare audeant. In qua re duplex peccatum est. Alterum Dominorum sæcularium, qui arrogant sibi potestatem, quam non habent. Alterum Prædicantium, qui & authoritatem Ecclesiasticam prostituũt, & homini plus tribuũt, quã Deo, cuius tamen Ministros se profitentur.

Longè

Longè aliter Apoſtoli, qui in ſimili cauſa dicebant: *Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus.* (Act. 5. v. 29.)

LIV.

Hactenus de priori Vocationis modo, qui quid m fit à Deo, ſed tamen mediante conſenſu & cooperatione eorum hominū, ad quos ſpectat. Nunc probādum eſt, Miniſtros Lutheranos & Caluinianos non eſſe vocatos poſteriori modo, id eſt, non eſſe immediatè à Deo miſſos ad docendum populum, reformandam Eccleſiam, Sacramenta adminiſtranda. Quod variis rationibus probari poteſt.

Prima Ratio.

LV.

QVicunque hactenus vel in Veteri, vel in Nouo Teſtamento à Deo immediatè vocati & miſſi ſunt, debuerunt coram populo ſuam vocationem & miſſionem aliquo euidenti miraculo comprobare, & qui non potuerunt probare, pro falſis Prophetis & impo-

impoſtoribus habiti ſunt, vt hactenus explicatum eſt: At neque Lutherus & Caluinus, neque alij Miniſtri Lutherani & Caluiniani poſſunt vllo euidēti ſigno vel miraculo probare, ſe immediatè à Deo vocatos & miſſos eſſe: Ergo pro falſis Prophetis & impoſtoribus habendi ſunt.

LVI.

Nec enim veriſimile eſt, plus illis, quam Prophetis & Apoſtolis, priuilegij cōceſſum eſſe. Si ergo Prophetis, ſi Apoſtolis, ſi Chriſto ipſi creditum non eſt, niſi euidenti miraculo ſe miſſos eſſe conuincerent; quomodo Luthero & Caluino credam, qui nullo modo conuincere id poſſunt?

LVII.

Dicent forte, ſatis euidens diuinæ Miſſionis ſignum eſſe, quod infiniti prope homines, ſtatim à principio, doctrinam Lutheri & Caluini amplexi ſint. Inde enim colligi poſſe, doctrinam fuiſſe efficacem & diuinitus inſpiratam. Sed fruſtra. Nam etiam in Veteri Teſtamento, infiniti prope ho-

mines adhærebant falsis Prophetis, tamen inde nō poterat colligi, vel ipsos à Deo missos, vel eorum vaticinia diuinitus fuisse inspirata. Contrarium potius colligitur, quod sic ostendo. Inter veros & falsos Prophetas hoc erat discrimen. Veri prædicebant iram & vindictam Dei propter peccata hominum; euersiones vrbium, direptionem bonorum, captiuitates populorum, & similia incommoda, quæ amatoribus huius mundi ingrata sunt. Falsi omnia contraria vaticinabātur, vt pacem, victoriam, fœlicitatem, rerum omnium abundantiam: & ideo à plerisque libenter audiebantur.

LVIII.

De his loquitur Ieremias cap. 14. v. 13. *Et dixi, Domine Deus, Prophetæ dicunt eis: Non videbitis gladium, & fames non erit in vobis, sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit Dominus ad me: Falsò Prophetæ vaticinantur in nomine meo. Non misi eos, & non præcepi eis, neque locutus sum ad eos. Visionem mendacem, & diuinationem fraudulentam, & seductionem*

nem cordis sui prophetant vobis. Idcirco hæc dicit Dominus de Prophetis, qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi, dicentes (Gladius & fames non erit in terra hac) in gladio & fame cōsumentur Prophetæ illi. Vide plura 3. Reg. 22. & alibi.

L I X.

Simile est de veris & falsis Apostolis. Veri Apostoli, qui à Christo missi sunt, proponunt res difficiles, arduas, carni ac sensui humano repugnantes. Et perpetuò clamant: *Pœnitentiam agite: Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram: Abstinete à carnalibus desideriis: Sobrij estote & vigilate.* At Lutherus & Caluinus, qui veri Apostoli non sunt, contrario modo procedunt. Abrogant ieiunia: oderūt castitatem: concedunt libidines, & quidquid carni allubescit. Eorum vox est: *Sola fides iustificat: Bona opera non prosunt: Decalogus obseruari non potest: Crescite & multiplicamini: Si non vult uxor, veniat ancilla.* Hanc vocem plerique libentius audiunt, quam vocem CHRISTI & Apostolorum. Ad quos spectat illud

Rom. 8. v. 5. *Qui secundum carnem sunt, quæ carnis sunt, sapiunt.*

LX.

Atque hinc apparet, omnia conuenire Luthero & Caluino, quæ de falsis Prophetis scripta sunt. Nam primo, falsi Prophetę dicebãt se missos à Deo. Secundo, nõ poterant probare se missos. Tertio, semper fausta, & quæ populo grata erant, vaticinabantur. Similiter noui illi Prophetæ. Longè aliter veri Prophetæ & Apostoli. Hi non verbis tantum, sed signis & virtutibus probabant se missos: Nec quæ hominibus blanda & grata, sed quæ Deo accepta erant, annunciabant. Vnde Paulus ad Galatas 1. 10. *Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.*

Secunda Ratio.

LXI.

QVicunque hactenus immediatè à solo Deo missi sunt ad instruendũ populum in fide & religione, ita fuerunt diuinitus illustrati, & à Spiritu S. directi,

directi, vt nullum vnquam mendaciũ, errorem aut falsitatem populo proposuerint: At Lutherus & Caluinus multa mendacia, errores & falsitates populo proposuerunt: Ergo non fuerunt immediatè à Deo missi ad instruendum populum in fide & religione.

Maior propositio patet inductione, quia Moses, Prophetæ, Apostoli, Christus, nihil falsum aut erroneum docuerunt. Quod de singulis testatur Christus. De Mose, Ioan. 5. v. 46. *Si crederetis Mosi, crederetis & mihi: de me enim ille scripsit.* De Prophetis, Luc. 24. v. 25. *O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ.* De Apostolis, ioan. 16. v. 13. *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* De seipso, Ioan. 6. v. 14. *Ego sum via, veritas & vita.*

LXII.

Et ratio est, quia constat Deum non posse mentiri aut falsum dicere. Si ergo aliquis assereret à Deo immediatè se missum esse ad docẽdam veritatem, & vel semel deprehenderetur mentiri, aut

ri aut falſum dicere, iam tota ipſius miſſio merito redderetur ſuſpecta: Et prudenter iudicaremus, ſi in vno puncto nos decepiſſet, in aliis quoq; poſſe decipere. Quod fatetur Lutherus in aſſertione art. 25. cum ait: *Prorſus in nullo alio verbo vobis credimus, donec hoc mendacium dilueritis. Suſpecti, inquam, eritis in omnibus, ſemel deprehenſi in tam craſſa temeritate, &c.*

LXIII.

Iam verò Lutherus & Caluinus non ſemel, ſed ſæpe in errore & falſitate deprehenſi ſunt. Nam, vt alia prętercam, Lutherus docuit, hominem in nulla actione, nec bona, nec mala, habere vſum liberi arbitrij; ſed à Deo, tam ad bene, quàm ad male operandum, fatali quadam neceſſitate compelli. Sic enim ſcribit in aſſertione art. 36. *Liberum arbitrium eſt figmentum in rebus, ſeu titulus ſine re: quia nulli eſt in manu ſua quippiam cogitare mali aut boni, ſed omnia ſub Deo ſunt, contra quem nihil poſſumus. Quod & Poëta voluit, quando dixit: Certa ſtant omnia lege.*

LXIV.

LXIV.

Similiter Caluinus docuit, Deum esse authorem peccati. (lib. 1. instit. c. 18. §. 3.) Deum ab æterno prędestinasse plerosque homines ad æternam mortem & damnationem, sine vlla ipsorũ culpa aut merito; solum quia ipsi ita placuit. (lib. 3. cap. 21. §. 1. & cap. 23. §. 2. & alibi.) Deum mandare, vrgere & incitare Satanam, vt miseros homines ad peccatum inducat. (lib. 1. cap. 18. §. 1. & 2. Item lib. 2. cap. 4. §. 2. & 5.)

LXV.

Hos Lutheri & Caluini errores merito detestamur. Primo, quia in Deum sunt impij & blasphemi. 2. quia hominibus horrorem ac desperationem incutiunt. 3. quia tollunt è medio omnes consultationes, exhortationes, mandata, prohibitiones, Iudices, Tribunalia, totam deniq; politiam. Nam hæc omnia frustra sunt, si homo non habet liberum arbitrium. Quis credat authores eiusmodi errorum immediatè à Deo missos ad docendum esse?

Aliæ Rationes.

LXVI.

Tertia ratio. Lutherus à Diabolo accepit doctrinam suam de abroganda Missa: Ergo ad docendum non est missus à Deo. Hoc argumentum fusè prosequitur Nicolaus Serarius in libro, *De Lutheri Magistro*: Et in altero, quem opposuit Apologiæ Friderici Balduini Ministri Saxonici, qui frustra conatus est Lutherum ab hac ignominia liberare.

LXVII.

Quarta. Lutherus & Caluinus affirmant, nihil credendũ esse, nisi quod scriptum est in Verbo Dei: At ibi non est scriptum, eos à Deo ad reformandam Ecclesiam missos esse: Ergo, secundum ipsorum sententiam, hoc credendum non est.

LXVIII.

Quinta. Deus non solet homines publica infamia notatos mittere ad docendum populum: At Lutherus & Calui-

Caluinus fuerunt publica infamia notati: Ergo non est verisimile, à Deo missos esse ad docendum populum. Minor patet, quia is iure Cæsareo infamis est, *qui nuptias cum ea constituit, quam vxorem ducere vel non potest, vel fas nõ est.* (L. Quid ergo, ff. De his, qui notantur infamia.) At Lutherus constituit nuptias cum Moniali, quam vxorem ducere non poterat, nec fas erat: Ergo iure Cæsareo fuit infamis. Et in ea infamia mansit vsque ad finem vitæ; quia quas nuptias Monachus cum Moniali sacrilegè contraxit, in iis postea perseuerauit.

LXIX.

Idem, ex alio capite, dico de Caluino. Is enim & facto & iure infamis est, qui ob graue flagitium publico iudicio condemnatur. (L. 1. ff. De his, qui notantur infamia.) At Caluinus Nouioduni in Picardia, propter crimen sodomiæ, publico iudicio condemnatus fuit ad pœnam ignis (quæ tamen pœna, per intercessionem Episcopi, in vstulationem ferri cãdentis mutata

 est.)

est.) Ergo iure & facto fuit infamis. Vide Bolsecum, Medicum Lugdunensem, in vita Caluini cap. 5. & alios.

LXX.

Ex dictis colligo, Ministros Lutheranos & Caluinianos non esse legitimos Ecclesiæ Christi Pastores, quia nec à Deo immediatè missi sunt; nec ab vllo Episcopo iurisdictionem acceperunt. Videant subditi, an illorum curæ tutò committere se possint. Nos meliori loco sumus. Nam in nostra Ecclesia, non solum nostro, sed etiam Lutheranorum iudicio, legitimi Sacerdotes & Episcopi ordinantur.

ALIÆ

ALIÆ THESES MISCELLANEÆ.

1. *Jntellectus creatus lumine gloriæ eleuatus capax est visionis beatificæ.*

2. *Eßentia diuina oculis corporis videri non potest.*

3. *Tres sunt personæ diuinæ, & una natura.*

4. *Primum peccatum primi parentis, traducitur per originem in posteros.*

5. *Ex hominibus, ordinario generationis modo ab Adamo descendētibus, sola* DEI *Mater peccatum originale non contraxit.*

6. *Efficacitas gratiæ non est sita in physica prædeterminatione*

tione voluntatis ad præbendum aſſenſum.

7. Adamo per peccatum non lapſo, Chriſtus non fuiſſet incarnatus.

8. In Chriſto ſunt duæ naturæ, vna perſona.

FINIS.

IHS